

Gebiedsprogramma Hoofddorp-Zuidwest

2022-2026

gemeente
Haarlemmermeer

Colofon

Tekst
Gebiedsmanager Petra van Doorn in samenwerking met de clusters van de gemeente en de partners in Hoofddorp-Zuidwest.

Gemeente Haarlemmermeer
Postbus 250
2130 AG Hoofddorp
Telefoon 0900 1852
E-mail info@haarlemmermeer.nl
Internet www.haarlemmermeer.nl

Fotografie
Beeldbank gemeente Haarlemmermeer
Kees van der Veer
Danny fotografie
Jur Engelchor fotografie
Margo Oosterveen
Wijkraad Overbos

Aan de inhoud van dit gebiedsprogramma kunnen geen rechten worden ontleend.

augustus 2022

Foto voorpagina: Beeldengroep ‘De recreanten’ van Karel Gomes in Haarlemmermeerse bos.

Inhoudsopgave

Voorwoord **4**

Kaart Hoofddorp-Zuidwest **5**

Samenvatting **6**

Inleiding **8**

1. Historie en kenmerken **10**

2. Analyse van het gebied **12**
2.1 Demografie 12
2.2 Wonen en woonomgeving 13
2.3 Werk en inkomen 14
2.4 Veiligheid en leefbaarheid 15
2.5 Politieke betrokkenheid 16

3. Gebiedsprogramma **17**
3.1 Fysiek 17
3.1.1 Wonen 17
3.1.2 Mobiliteit 18
3.1.3 Parkeren 20
3.1.4 Openbare ruimte (afval, groen en grijs) 20
3.1.5 Energietransitie 21
3.2 Veiligheid 22
3.3 Economie 24
3.3.1 Uitvoeringsprogramma commerciële voorzieningen 24
3.4 Sociaal 25
3.4.1 Bewegen, spelen en recreëren 25
3.4.2 Jeugd en onderwijs 26
3.4.3 De sociale basis: sport, welzijn en cultuur 27
3.5 Samenwerking met partners 30

4. Belangrijkste vraagstukken **31**

5. Gebiedsagenda **33**
5.1 Fysiek 33
5.2 Veiligheid 35
5.3 Economie 35
5.4 Sociaal 36
5.5 Samenwerking met partners 37

Voorwoord

Gebiedsgericht werken is in Haarlemmermeer noodzaak. De zes gebieden waarin de gemeente is opgedeeld en de dorpen en kernen die erin liggen zijn zo verschillend dat oplossingen bijna altijd maatwerk moeten zijn. *One size fits all* geldt in Haarlemmermeer bijna nooit.

Al een tijdje was er behoefte aan om gebiedsprogramma's op te stellen. Zes stuks uiteraard. Met informatie over elk gebied op een geordend rijtje. Dat vergemakkelijkt het opzoeken en dat is bevorderlijk voor gebiedsgericht werken.

De eerstaangewezen opstellers van gebiedsprogramma's zijn natuurlijk de gebiedsmanagers. Als portefeuillehouder stel ik vast dat zij de klus naar behoren en met terug te lezen plezier hebben geklaard. Ook gaat mijn dank uit naar de partners zoals dorps- en wijkraden, Meerwaarde, ondernemersverenigingen en Sportservice Haarlemmermeer. De gebiedsprogramma's zijn door al dit meedenken en meepraten een écht -tastbaar- product van gebiedsgericht werken geworden. Ze zijn voornamelijk bedoeld voor intern gebruik en voor onze partners. Ik zie er een uitstekend, handzaam en hoogwaardig document in voor eenieder met een initiatief, plan of beleid voor welk stukje van de gemeente dan ook. Kortom, ook voor mij dus!

Elk gebiedsprogramma bevat historische informatie en een gebiedsanalyse (waarin onder meer bevolkingsopbouw, wonen en woonomgeving, werk en inkomen, veiligheid, leefbaarheid en politieke betrokkenheid de revue passeren). De hoofdbestanddelen van het feitelijke gebiedsprogramma zijn de thema's: fysiek, veiligheid, economisch, sociaal en samenwerking. Ook hun samenhang komt aan de orde plus de belangrijkste vraagstukken: onderwerpen die bovenaan de agenda staan in het overleg met onze partners in het gebied. Een verrijkende toegift is de zogenoemde gebiedsagenda waarin de ontwikkelingen voor de komende vier jaar zijn weergegeven. Denk aan woningbouw of wegen, onderwijs, sociaal, jeugd en ouderen. De zes gebiedsprogramma's zijn zeer uiteenlopend dus, maar met als gemeenschappelijk kenmerk dat maatwerk oftewel gebiedsgericht werken nodig is.

Marjolein Steffens-van de Water
Wethouder Gebiedsgericht Werken

Kaart Hoofddorp-Zuidwest

Samenvatting

Voor elk van de zes gebieden van Haarlemmermeer maken we een gebiedsprogramma. Dit is het gebiedsprogramma van Hoofddorp-Zuidwest. Dat is een gebied met vijf woonwijken die vanaf eind jaren 70 in Hoofddorp zijn gebouwd (Bornholm, Overbos, Toolenburg, Floriande en Toolenburg-Zuid) en drie recreatiegebieden (het Haarlemmermeerse Bos, de Toolenburgerplas en PARK21). Het is een gebied met de nadruk op wonen en recreëren.

De bevolking in Hoofddorp-Zuidwest is de afgelopen 45 jaar schoksgewijs gegroeid. Daardoor is er in de wijken sprake van concentraties van mensen in dezelfde levensfase met elk hun eigen vraagstukken. Waar in Bornholm en Overbos de vergrijzing de overhand heeft, kent Floriande een jongerenpiek. De wijk Toolenburg bevindt zich in een overgangsfase met aan de ene kant nog thuiswonende jongeren en aan de andere kant een snelgroeiend aantal ouderen. De nieuwbouw in Toolenburg-Zuid trekt vooral gezinnen met kinderen.

Tot 2030 groeit het aantal inwoners in het gebied van 54.000 naar circa 59.000. Naar verwachting blijft het aantal daarna tot aan 2040 gelijk. Deze groei komt door nieuwe woningen in de bestaande wijken (verdichting), maar vooral door de ontwikkeling van Toolenburg-Zuid (Tudorpark, Nassaupark, Tudor Gardens, Victoriapark-West en Victoriapark Ymere).

Het merendeel van de inwoners vindt het prettig wonen in het gebied: het groen, de recreatievoorzieningen en de veiligheid krijgen een ruime voldoende. Met veel inwoners in het gebied gaat het goed. Maar de verschillen per wijk zijn groot. Zo is het percentage mensen dat financieel kwetsbaar is en daarnaast ook andere problemen kent in Overbos en Bornholm hoger dan in de rest van Haarlemmermeer. Omdat Floriande en Toolenburg veel meer inwoners hebben, moeten we dit vraagstuk ook hier niet onderschatten.

Om prettig te kunnen blijven wonen en leven is het behouden en waar nodig creëren van leefbare en vitale wijken de belangrijkste opgave in het gebied. Dit vraagt aandacht voor de onderstaande vier vraagstukken.

Toenemende verstedelijking en stedelijke problematiek
Het aantal inwoners in het gebied groeit en de bevolking wordt steeds meer divers. Zo wonen er steeds meer mensen met een zorgvraag in de wijken. Dat komt door de sterke vergrijzing, nieuwe woonvormen zoals beschermd en beschut wonen en het meer thuis begeleiden van mensen met GGZ-problemen. Door de mix met sociale huurwoningen en meer stedelijke omgevingen in de nieuwe en bestaande woonwijken ontstaan levendige wijken met mensen met verschillende leefstijlen. Daarnaast zien we een tekort aan aantrekkelijke plekken in de openbare ruimte waar grotere groepen jongeren van 12 tot 23 jaar elkaar kunnen ontmoeten zonder overlast te veroorzaken.
Deze ontwikkelingen zijn van invloed op de sociale samenhang en het gevoel van veiligheid. Dit vraagt om voldoende mogelijkheden voor ontmoeting en ondersteuning in de wijk en aandacht voor het bevorderen van acceptatie en wederzijds begrip tussen wijkbewoners. Een snelle escalatie vanuit professionals wanneer er sprake is van zorgen of overlast is daarnaast een voorwaarde om overbelasting van direct betrokkenen en de buurt te voorkomen.

Van in stand houden naar meebewegen met de wijk
De oudste wijken in het gebied zijn al bijna 45 jaar oud. In de afgelopen jaren zijn de behoeften van de inwoners veranderd doordat de mensen ouder zijn geworden, er andere mensen zijn komen wonen en door de tijdgeest. De toegankelijkheid, inrichting en voorzieningen in een aantal wijken voldoet dan ook niet meer. Bij ontwikkelingen in de wijk, zoals bijvoorbeeld grootschalig onderhoud en nieuwbouw, is het van belang de wijk vanuit een bredere blik (sociaal, fysiek, veiligheid en economie) tegen het licht te houden. Dat geldt met name bij de oudste wijken Bornholm en Overbos. Soms kunnen relatief kleine aanpassingen in de inrichting de wijken weer toekomstbestendig maken en de werkzaamheden effectiever maken.

Passend en voldoende woonaanbod voor jongeren en ouderen
De komende jaren neemt de vergrijzig flink toe en daarmee de behoefte aan kleinere, toegankelijke woningen met voorzieningen nabij en nieuwe woonzorgvormen. Tegelijkertijd zijn jongeren op zoek naar starterswoningen om op eigen benen te kunnen gaan staan. Terwijl de vraag naar kleine en betaalbare woningen groot is, is er een tekort aan deze woningen. Daardoor stagneert de doorstroom van deze groepen. Dit kan leiden tot onwenselijke thuissituaties (isolement of wrijving) en onvoldoende passende voorzieningen in de wijk.

Behoud van bereikbaarheid
Door de groei van het aantal inwoners en het hoge autogebruik neemt de verkeersdruk in het gebied toe. Daardoor is er sluipverkeer, drukte rond winkelcentra en scholen en zijn er klachten over te weinig parkeerplaatsen. Naast de ontwikkelingen die zich richten op het verbeteren van de doorstroom (Verkeersstructuurplan Hoofddorp en opwaardering Nieuwe Bennebroekerweg) vraagt dit om investeringen in het openbaar vervoer en het fietsnetwerk. Daarmee stimuleren we inwoners de auto vaker te laten staan. Het behoud van mobiliteit van ouderen of mensen met een beperking vraagt tevens de aandacht.

Inleiding

In Hoofddorp-Zuidwest ligt de nadruk op wonen en recreëren. De vijf wijken Bornholm, Overbos, Toolenburg, Floriande en Toolenburg-Zuid (vooralsnog Toolenburg) hebben allerlei voorzieningen op het gebied van welzijn, sport en cultuur. In de vier wijkwinkelcentra kunnen inwoners terecht voor hun dagelijkse boodschappen en naar een café of restaurant.

Er zijn drie recreatiegebieden: de Toolenburgerplas, het Haarlemmermeerse Bos en PARK21. Niet alleen inwoners uit de buurt, maar ook mensen van verder weg komen hierheen in hun vrije tijd. Het grote aantal (vrijwilligers)organisaties en vier actieve wijkraden zorgen voor een ruim aanbod aan activiteiten en sociale samenhang in het gebied. Evenementen in of direct naast het gebied zoals het Concours Hippique, Mysteryland en Mud Masters voegen daar levendigheid aan toe.

Eind jaren 70 begon de bouw van de eerste wijk (Bornholm). De laatste wijk (Toolenburg-Zuid) is nog in aanbouw. De wijken bevinden zich allemaal in een andere fase. Er zijn wijken met veel gezinnen met kleine kinderen en wijken waar kinderen de puberleeftijd bereiken of het huis verlaten. In de oudere wijken gaan mensen met pensioen en neemt het aantal 75-plussers toe. Al deze fases brengen hun eigen vraagstukken en behoeften aan voorzieningen en inrichting met zich mee. De komende jaren is dit en ook de verstedelijking van de wijken een belangrijke opgave in het gebied. Het is belangrijk om de wijken aantrekkelijk en leefbaar te houden.

Gebiedsprogramma

Dit gebiedsprogramma beschrijft het gebied Hoofddorp-Zuidwest. Het geeft een overzicht van wat er speelt en van de plannen voor de komende vier jaar. Het benoemt de belangrijkste vraagstukken die de gemeente in deze periode samen met inwoners en partners wil aanpakken. Het gebiedsprogramma laat zien hoe ontwikkelingen op het gebied van wonen, mobiliteit, veiligheid, economie, leefbaarheid, voorzieningen en bevolkingssamenstelling invloed op elkaar kunnen hebben en hoe ze met elkaar samenhangen.
Het gebiedsprogramma is voor partners in het gebied en voor medewerkers van de gemeente. Het helpt bij het maken van beleid en bij het beheer van de openbare ruimte. Met het gebiedsprogramma kan het gebiedsteam met medewerkers van verschillende clusters bepalen hoe zij samenwerken aan de aanpak van vraagstukken in het gebied. Het gebiedsprogramma geldt voor de bestuursperiode tot en met 2026. De gebiedsagenda actualiseren we elke twee jaar.

Gebiedsprogramma op de kaart

Het gebiedsprogramma op de kaart staat online (www.haarlemmermeer.nl/gebiedsprogrammaopdekaart). Het laat zien waarover de gebiedsmanagers in gesprek zijn met dorps- en wijkraden en andere partners. Op de kaart staan wensen voor de toekomst, werkzaamheden en ontwikkelingen in het gebied. Het gebiedsprogramma op de kaart is geen onderdeel van dit gebiedsprogramma, maar de belangrijkste punten van de kaart komen hierin wel terug.

Leeswijzer

- Hoofdstuk 1 beschrijft de historie en de kenmerken van Hoofddorp-Zuidwest.
- Hoofdstuk 2 is de gebiedsanalyse. Hier staan cijfers over de bevolkingsopbouw, wonen en woonomgeving, werk en inkomen, veiligheid en leefbaarheid en politieke betrokkenheid.
- Hoofdstuk 3 is het gebiedsprogramma. Het geeft een overzicht van de plannen voor de komende vier jaar. Het gebiedsprogramma bestaat uit vijf pijlers:
  - Fysiek
  - Veiligheid
  - Economisch
  - Sociaal
  - Samenwerking met partners
- Hoofdstuk 4 beschrijft de samenhang tussen de vijf pijlers. Daaruit volgen de belangrijkste vraagstukken voor Hoofddorp-Zuidwest.
- Hoofdstuk 5 is de gebiedsagenda. Deze laat voor de komende vier jaar zien wat we wanneer kunnen verwachten of willen oppakken. Dat is nodig om overzicht te houden en regie te kunnen voeren.

Toolenburgerplas en de wijk Toolenburg en omgeving.

1. Historie en kenmerken

Vlak na de drooglegging van het Haarlemmermeer in 1853 werd Kruisdorp gevestigd, het latere Hoofddorp. Met de komst van het raadhuis werd onderstreept dat Kruisdorp de status als 'Hoofddorp' van Haarlemmermeer had verworven. De komst van de Haarlemmermeerspoorlijn (1912), de vestiging van het Polderhuis (1913) met de vergaderingen van de waterschappen en het succes en de expansie van Schiphol leidden tot een versterking van de bestuurlijke functie. Daarnaast steeg de vraag naar woningen door de verbeterde bereikbaarheid. Vanaf de jaren 70 kwamen de eerste uitbreidingen van Hoofddorp. In 1970 telde Hoofddorp iets meer dan 9.200 inwoners. In 1995 waren dit er al ruim 42.000. Inmiddels wordt Hoofddorp steeds stedelijker en huisvest het meer dan 75.000 inwoners. Dit is meer dan de helft van alle Haarlemmermeerders.

Hoofddorp-Zuidwest: van woonerven tot postmoderne architectuur
Om te kunnen voldoen aan de regionale woningbehoefte werd Hoofddorp vanaf eind jaren 70 uitgebreid met steeds grootschaligere woonwijken. Deze vijf wijken: Bornholm, Overbos, Toolenburg, Floriande en Toolenburg-Zuid (deel van de Parken) dat in aanbouw is, vormen samen het gebied Hoofddorp-Zuidwest. In deze wijken zie je de ontwikkeling van de naoorlogse stedenbouw: van woonerven tot postmoderne architectuur.

In deze periode van bijna 45 jaar is er elke tien tot vijftien jaar een nieuwe wijk gebouwd. Daardoor is de bevolking schoksgewijs gegroeid en is er sprake van concentraties van mensen in dezelfde levensfase. Waar in Bornholm en Overbos de vergrijzing de overhand heeft, kent Floriande een jongerenpiek. De wijk Toolenburg bevindt zich in het midden met aan de ene kant nog thuiswonende jongeren, maar aan de andere kant een snelgroeiend aantal ouderen. De nieuwbouw in Toolenburg-Zuid heeft veel gezinnen met jonge kinderen.

Behalve de woonwijken zijn er drie recreatiegebieden in dit gebied: het Haarlemmermeerse Bos, de Toolenburgerplas en PARK21 dat in ontwikkeling is. Veel inwoners uit de wijken maken hier regelmatig gebruik van. Daarnaast hebben de recreatiegebieden een regionale functie.

Bornholm
Eind jaren 70 begon de bouw van Bornholm. Vijf jaar later waren er 3.400 woningen. In deze typische woonerfwijk is geprobeerd om een 'eigen' woonplek te ontwikkelen: de wegenstructuur is kronkelig en woningen staan aan collectieve pleintjes, bedoeld om intimiteit te creëren. Bornholm werd echter gebouwd in een tijd waarin het slecht ging met de economie en er gebouwd werd in hoge dichtheden. Hierdoor werd deze belofte van intimiteit niet altijd waargemaakt en gaat het overzicht in de wijk op sommige plekken verloren.

Overbos
De in de jaren 80 gebouwde wijk Overbos is een typische 'bloemkoolwijk' met 4.300 woningen. Hofjes bieden inwoners een gevoel van geborgenheid. De wijk is compact opgezet met een van de hoogste woningdichtheden van alle wijken en kernen in Haarlemmermeer. Het groen ligt buiten de wijk aan de overzijde van de randweg in een aantal parken. Dat geeft Overbos een steniger aanblik dan andere Hoofddorpse wijken uit dezelfde periode zoals Pax en Bornholm.

Toolenburg
De wijk Toolenburg, gebouwd tussen 1988 en 1999, heeft een meer open karakter met langere zichtlijnen. De kronkelige en autoluwe wegenstructuur zoals in Bornholm en Overbos is hier niet. Er zijn logisch opgezette ontsluitingen voor auto's, voetgangers en fietsers, vaak gescheiden van elkaar. In het ontwerp is meer aandacht voor ontmoetingsruimten. Toolenburg, dat ondertussen 6.100 woningen heeft, is ruimer opgezet dan Overbos.

Floriande
Tussen 2002 en 2010 werd de Vinex-wijk Floriande gerealiseerd om de woningbehoefte in de regio op te vangen. De wijk, met 6.700 woningen, had aantrekkingskracht op starters en jonge, hoger opgeleide gezinnen aan het begin van hun woon- en gezinscarrière. Dat leidde tot een geboortegolf. Doordat de ontwikkeling van Floriande veel meer dan voorheen bij projectontwikkelaars lag, kwam de behoefte van de woonconsument centraal te staan. Woningen waren groter en opvallender vormgegeven. Dit ging ten koste van de openbare ruimte en het groen in de wijk. Het groen in de voortuinen had dit moeten compenseren. Maar de drukke huishoudens kozen voor onderhoudsvrije oplossingen: veel steen en weinig groen. Zo kreeg Floriande een veel steniger karakter dan bedoeld was.

Toolenburg-Zuid
De wijk Toolenburg-Zuid, die na afronding circa 2.300 woningen heeft, is nog volop in ontwikkeling. De wijk kent verschillende deelplannen. Die hebben die elk een eigen sfeer en bevinden zich elk in een ander stadium. Tot de wijk behoren Tudorpark, Nassaupark, Tudor Gardens en in de toekomst ook Victoriapark-West en Victoriapark Ymere. De buurten hebben rijwoningen, vrijstaande woningen of twee-onder-een-kapwoningen waarvan een groot deel in het hogere segment. Daarnaast zijn er ook appartementen en wordt 30% sociale huurwoningen.

Recreatiegebieden
Het **Haarlemmermeerse Bos,** dat in 1979 werd opengesteld voor publiek**,** is een parkachtig gebied van 115 hectare met een grote recreatieplas. Het is een regionale trekpleister voor dagjesmensen, wandelaars, vissers en een diversiteit aan sporters. Het paviljoen was het pronkstuk van de Floriade en diende daarna als restaurant. Naast horeca is er een dagcamping en is het Historisch Museum Haarlemmermeer er gevestigd.

Bij de **Toolenburgerplas** kun je zwemmen, surfen, fietsen en wandelen. Er is een kunstmatig meertje met strandjes en ligweiden en een natuur- en recreatiedomein van ruim 85 hectare. Het is sinds 2003 in gebruik. Het gebied is net zoals de plas van het Haarlemmermeerse Bos ontstaan door zandwinning voor nieuwbouwwijken. In het gebied is een aantal horecagelegenheden en er zijn diverse speel- en sportvoorzieningen, vissteigers en een zwaluwwand.

PARK21 wordt een nieuw soort park van 1.000 hectare groot tussen Hoofddorp en Nieuw-Vennep. Er is ruimte voor activiteiten bij de boer, allerlei soorten sport, een recreatieplas, groen en weides en er zijn wandel-, fiets- en skatepaden. Ook komt er horeca, een evenemententerrein en diverse (commerciële) recreatieve voorzieningen van klein tot groot. Deelgebied 1 is reeds gerealiseerd. Hier vind je onder meer wandel- en fietspaden, speeltuin Kleiland, een klimpark, een moestuin, een bijenpaleis en sportvoorzieningen (Electric Motorcross Park en honkbal Pioniers).

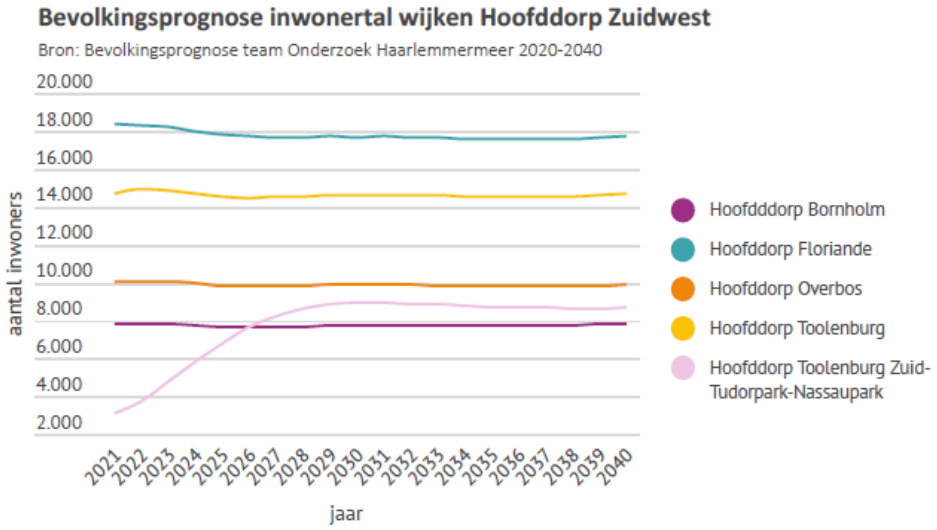
PARK21

2. Analyse van het gebied

In dit hoofdstuk staan cijfers en prognoses. Uitgebreide informatie en meerdere tabellen staan op: Hoofddorp-Zuidwest

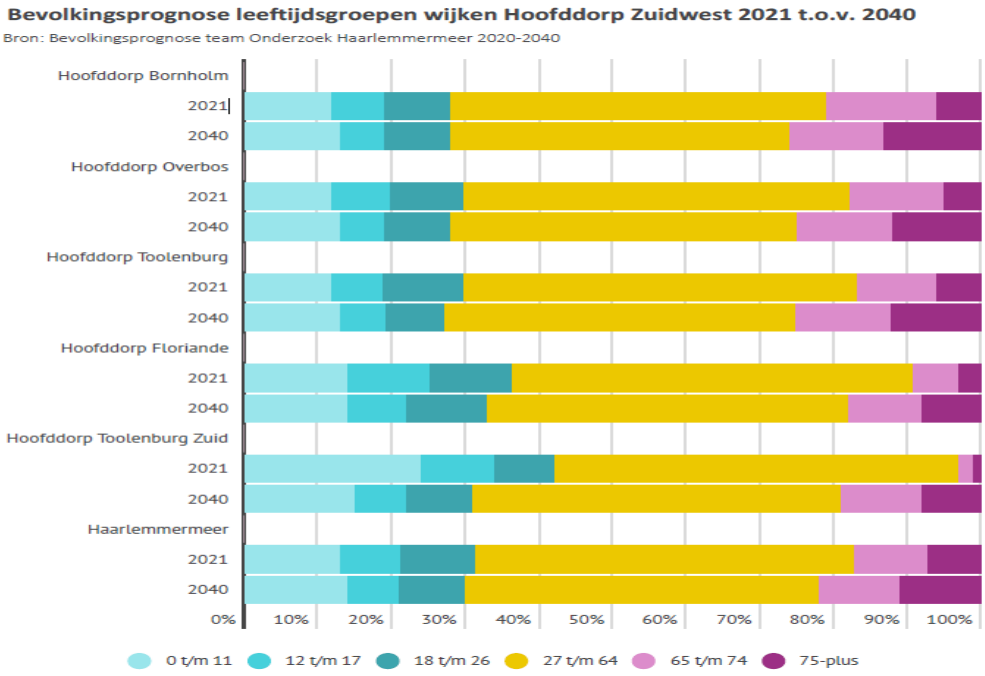
2.1 Demografie

Op 1 januari 2021 was het totaal aantal inwoners in Hoofddorp-Zuidwest, verdeeld over de vijf wijken, circa 54.000. De verwachting is dat dit aantal tot aan 2030 groeit tot circa 59.000 en daarna stabiel blijft tot 2040. Deze groei komt door de nieuwbouw in Toolenburg-Zuid. De andere wijken blijven nagenoeg gelijk of krimpen iets (tabel 1). Hier komt door verdichting (nieuwbouw in bestaande wijken) mogelijk nog verandering in. Een voorbeeld hiervan is het Holmkwartier. De geplande bouw van maximaal 225 woningen in Bornholm is in de cijfers nog niet meegenomen.

De samenstelling (leeftijd/huishouden) van de wijk verandert als de wijk ouder wordt. Omdat de wijken na elkaar gebouwd zijn, is de samenstelling per wijk anders. Dezelfde ontwikkelingen volgen elkaar op. Hier kunnen we lering uit trekken. Het aantal **27- tot 64-jarigen,** en daarmee het werkende deel van de bevolking, neemt in alle wijken tot aan 2040 met circa 5% af. Door de grote voorraad eengezinswoningen blijft dit nog altijd de grootste groep in het gebied. Het aantal **kinderen (0-11 jaar)** blijft, op de groei in Toolenburg-Zuid na, de komende jaren vrijwel stabiel. Het op peil houden van het voorzieningenniveau voor deze jongste groep blijft dan ook in alle wijken van belang.
Het percentage **jongeren (12-17 jaar),** neemt daarentegen tot 2040 in alle wijken langzaam af. De groep die hierop volgt, de **18- tot 26-jarigen,** blijft redelijk stabiel. Alleen in Toolenburg is een afname van 3% en in Toolenburg-Zuid een groei van 1%.

Ondanks deze afname is het aantal jongeren in de wijken Toolenburg en Floriande de komende jaren hoog. Dit wordt nog versterkt door de drie scholen voor voortgezet onderwijs in dit gebied. Op 1 januari 2021 waren er 8.200 jongeren (12-23 jaar) in het gebied. Daarvan wonen er 3.600 in Floriande en 2.200 in Toolenburg. In het ontwerp van de buitenruimte is onvoldoende rekening gehouden met een gelijktijdige verandering in levensfase van deze omvangrijke groep. Hierdoor zijn er onvoldoende plekken voor hen om elkaar te ontmoeten zonder dat anderen daar overlast van ervaren.

De vergrijzing heeft de komende jaren de grootste impact op de wijken. In Overbos en Bornholm is dit proces al een aantal jaar geleden gestart en is de groep **65- tot 74-jarigen** gegroeid naar respectievelijk 15% en 13%. Ook Vrijschot-Noord, dat niet in deze cijfers is meegenomen, kent met 15% een grote groep inwoners in deze leeftijdsgroep. In de andere wijken neemt deze groep, in volgorde van de leeftijd van de wijk, de komende jaren toe. In Toolenburg is het daadwerkelijke aantal 65- tot 74-jarigen het grootste.

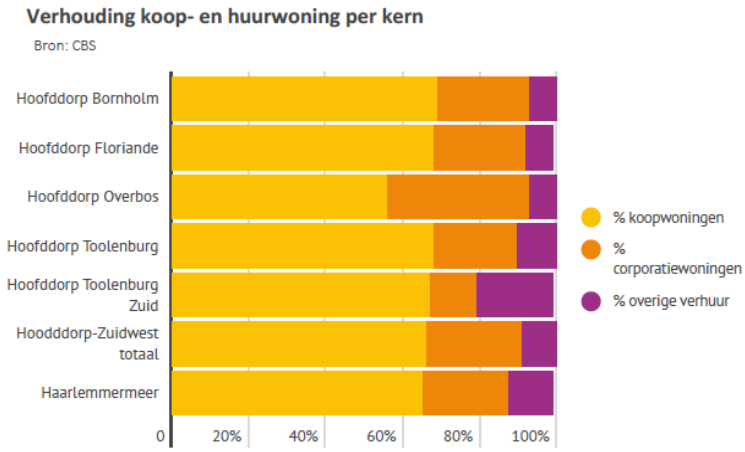
De groep oudste ouderen **(75 plus)** groeit het hardst in de oudste wijken. Tot aan 2040 verdubbelt in Overbos en Bornholm het aantal 75-plussers van 6% naar 12%. Opvallend is dat deze dubbele vergrijzing ook in Toolenburg al gestart is en zich op dezelfde wijze doorzet. De absolute aantallen liggen hier vanwege de grootte van de wijk nog een stuk hoger en vragen dan ook de aandacht. Een verklaring is mogelijk de aanwezigheid van geschikte appartementen voor ouderen in deze wijk. De groei van deze groep ouderen vraagt om nieuwe woonvormen met zorg. Het vraagt ook om aandacht voor de inrichting en het voorzieningenaanbod in de wijk.

Meer dan de helft van de inwoners in het gebied zijn alleenstaanden en paren. Dat neemt naar verwachting de komende jaren toe. Hoe ouder de wijk, hoe groter het aantal alleenstaanden en paren en hoe kleiner het aantal gezinnen. Bornholm en Overbos spannen hierin de kroon.

2.2 Wonen en woonomgeving

Op 1 januari 2021 stonden er 21.825 woningen in Hoofddorp-Zuidwest, waarvan het grootste deel (6.748) in Floriande. Met de groei van Toolenburg-Zuid en door de bouw van extra woningen in bestaande wijken neemt dit aantal de komende jaren toe. 66% van de woningen zijn koopwoningen. Dit is vergelijkbaar met de rest van de gemeente. 25% van de woningen zijn huurwoningen van de woningbouwcoöperatie. Dit is hoger dan in heel Haarlemmermeer (22,4%). In Overbos is het percentage coöperatiewoningen het hoogst met 37%.

Er is per wijk een groot verschil in de waarde van de woningen. Met als uitzondering Overbos geldt: hoe nieuwer de wijk, hoe hoger de WOZ-waarde. Overbos kent met €298.591 de laagste waarde en Toolenburg-Zuid met €477.235 de hoogste waarde. Uitzondering hierop is Vrijschot-Noord. Deze wijk met 164 woningen en 439 inwoners heeft een gemiddelde WOZ-waarde van €876.396.

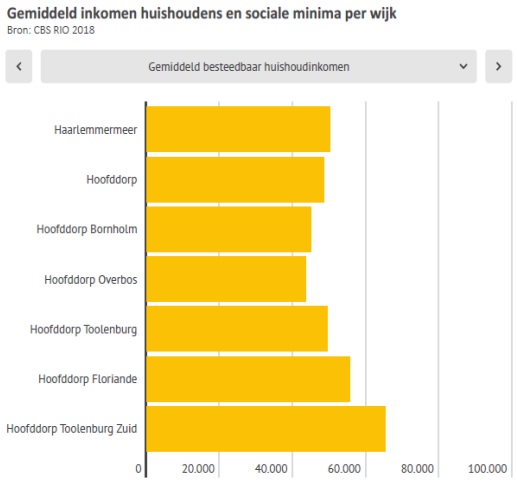

In de *Veiligheidsmonitor 2019* gaven inwoners van het gebied een schaalscore[1] van 6,8 voor de fysieke kwaliteit van hun woonomgeving. Dit ligt hoger dan het gemeentelijk gemiddelde van 6,5. Met name het onderhoud van de wegen, paden en pleintjes, perken, plantsoenen en parken vallen positief op. Ook worden de goede voorzieningen voor jongeren genoemd.

Tijdens de inwoners-enquête in 2016 gaf 74% van de inwoners aan tevreden tot zeer tevreden te zijn over het groen. 79% was tevreden tot zeer tevreden over de recreatiemogelijkheden. Dit is respectievelijk 5% en 10% hoger dan het gemiddelde van de hele gemeente.

2.3 Werk en inkomen

Het gemiddelde inkomen per huishouden voor het hele gebied is €50.440 en gelijk aan de hele gemeente. Met veel inwoners gaat het financieel gezien dan ook goed. Toch zijn de verschillen per wijk groot. Ook hier loopt de financieel economische situatie parallel met de leeftijd van de wijken, met uitzondering van Overbos. Dit heeft onder andere te maken met de woningvoorraad. Door een groter percentage huurwoningen in de laagste prijsklasse in met name Overbos zijn hier meer inwoners met een laag inkomen.

Inwoners uit Floriande (€55.537) en Toolenburg-Zuid (€65.300) hebben het hoogste besteedbare inkomen. Toolenburg (€49.546) volgt daarna. Daarna komen de oudere wijken Bornholm (€44.934) en Overbos (€43.550). Deze bedragen zijn het gemiddelde inkomen per huishouden, niet per inwoner.

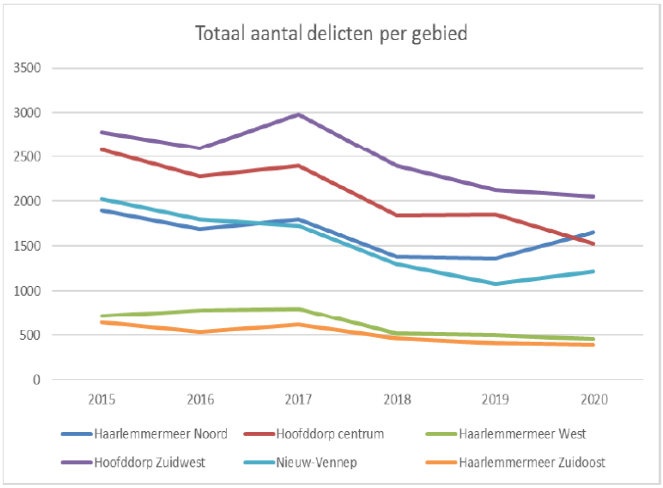
[1] *Schaalscores voor sociale cohesie, fysieke kwaliteit en leefbaarheid geven weer hoe inwoners deze aspecten van hun buurt ervaren. Het laat zien in hoeverre men het eens of oneens is met een aantal stellingen per onderwerp: bijvoorbeeld "De mensen in de buurt kennen elkaar nauwelijks". Met schaalscores kun je vergelijkingen maken tussen buurten. Als het boven het gemiddelde is, waarderen inwoners deze aspecten meer dan in andere buurten. Het cijfer is dus geen goede of slechte score, maar is hoger of lager dan in andere buurten.*

Het percentage mensen dat financieel kwetsbaar is, is het hoogste in Overbos, gevolgd door Bornholm. Het aantal huishoudens met een inkomen tot 105% van het sociaal minimum is in deze wijk 8%. In Haarlemmermeer is het gemiddeld 5%. Ook het aantal bijstandsgerechtigden is in Overbos (3%) en Bornholm (2%) hoger dan gemiddeld in Haarlemmermeer (1%). Uit absolute cijfers voor de wijken Floriande en Toolenburg blijkt dat ook hier vergelijkbare groepen inwoners rond moeten komen van een laag inkomen.

2.4 Veiligheid en leefbaarheid

Het begrip leefbaarheid geeft aan of mensen het prettig wonen vinden in een wijk. Het is een breed begrip en gaat over allerlei sociale en ruimtelijke aspecten. In de *Veiligheidsmonitor 2019* gaven inwoners in Hoofddorp-Zuidwest de leefbaarheid een rapportcijfer 7,8 en de veiligheid van hun woonbuurt een 7,6. Dit is beide hoger dan het gemiddelde van de rest van Hoofddorp en de hele gemeente.

Uit de overlastmonitor van de politie blijkt dat het totaal aantal delicten in Hoofddorp-Zuidwest in 2020, maar ook de jaren daarvoor, hoger is dan de andere gebieden in de gemeente. Het gaat bijvoorbeeld om woninginbraken, straatroof, drugsgerelateerde delicten, (buren)ruzies en overlast van verwarde personen en jongeren.

Tabel 2. Totaal aantal delicten verdeeld over de zes gebieden periode 1.1. 2015 t/m 31.10.2020. Bron: Overlastmonitor politie

Om de sociale cohesie in de buurt te bepalen, is inwoners gevraagd naar het samenleven in de buurt: contacten, saamhorigheid, samenstelling in de buurt, omgang met elkaar et cetera. De cijfers in de wijken in Hoofddorp-Zuidwest liggen dicht bij elkaar en scoren allemaal een cijfer rond de 6. Een lage score betekent overigens niet dat de mensen in de wijk minder sociaal zijn. Het sociale leven speelt zich alleen minder in de buurt af. Die contacten en solidariteit kunnen evengoed elders liggen.

We zoomen hieronder verder in op de sociale aspecten van de wijk en haar inwoners.

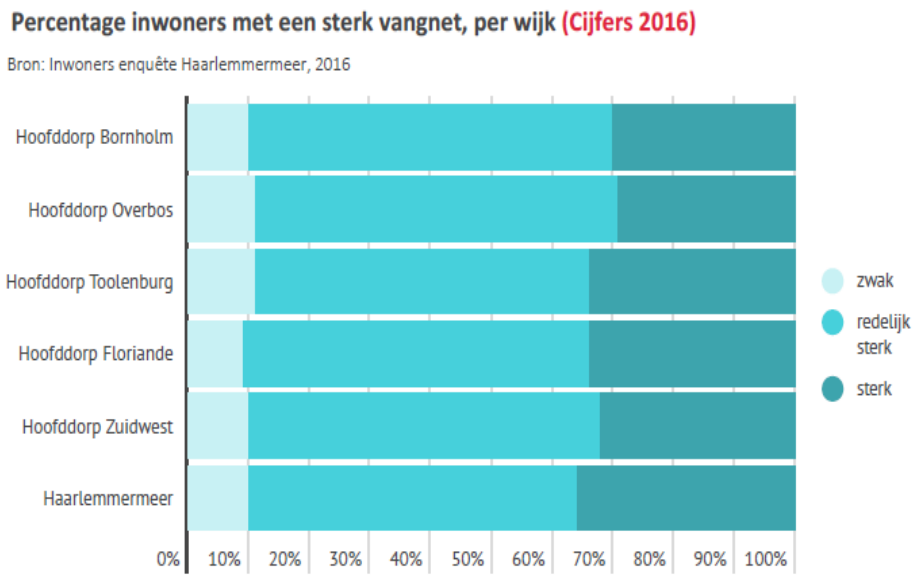
Bornholm (2021: 7.836 inwoners)
Het aantal vrijwilligers in Bornholm is 18% en daarmee het laagste in het gebied. In het hele gebied Hoofddorp-Zuidwest doet 22% van de inwoners vrijwilligerswerk. In de hele gemeente is dit 26%. Het aantal mantelzorgers is met 10% iets lager dan gebiedsgemiddelde (11%). Het aantal mensen met een zwak netwerk is vergelijkbaar met dit gemiddelde (10%). Met de toenemende groep 75-plussers en het aantal huishoudens dat financieel kwetsbaar is, is het versterken van de sociale samenhang en een passend ondersteunings- en welzijnsaanbod van belang.

Overbos (2021: 10.062 inwoners)
Het aantal vrijwilligers in Overbos is met 22% hoger dan Bornholm en gelijk aan het gebiedsgemiddelde. De wijk is sterk vergrijsd, heeft een hoger percentage mantelzorgers (12%) en meer mensen met een zwak netwerk (11%) dan de rest van het gebied. In combinatie met de eerdergenoemde financiële situatie van een aantal huishoudens kent de wijk meer kwetsbare huishoudens.

Toolenburg (2021: 14.711 inwoners)
Het aantal vrijwilligers is met 20% lager dan het gebiedsgemiddelde (22%) en ook lager dan het Haarlemmermeers gemiddelde (26%). Met 14% is het aantal inwoners dat in 2019 mantelzorger was het hoogste in het gebied en 3% hoger dan in de hele gemeente. In combinatie met een hoog percentage mensen met een zwak netwerk (11%) en de sterke vergrijzing leidt dit tot een toename van het aantal kwetsbare huishoudens.

Floriande (2021: 18.389 inwoners)
De buurtcohesie in Floriande is de afgelopen jaren toegenomen, maar wel het laagste in het gebied. De wijk kent daarentegen wel het hoogste aantal (26%) vrijwilligers in het gebied. De contacten in de wijk zijn vooral praktisch van aard zoals gereedschap uitlenen, samen klussen of op elkaars kinderen passen. Ondersteuning in geval van ziekte of mindervaliditeit doet zich minder voor. Het aantal mantelzorgers is met 8% relatief laag. Dat is onder andere te verklaren doordat de mensen in de wijk relatief jong zijn. Ook het aantal mensen met een zwak netwerk (9%) is lager dan in de andere wijken. Met de toename van het aantal 65- en 75-plussers stijgt de zorgvraag en daarmee de vraag om informele zorg en ondersteuning.

Toolenburg-Zuid (2021: 3.122 inwoners)
De wijk Toolenburg-Zuid is in opbouw en groeit de komende jaren tot 8.700 inwoners. De cijfers over leefbaarheid en sociale samenhang zijn nog niet bekend. De contacten hier zijn vaak praktisch en lopen via de kinderen. Door de aanwezigheid van veel jonge kapitaalkrachtige gezinnen is het aantal kwetsbare inwoners minimaal. Toch moeten we deze vanwege het percentage sociale huurwoningen niet helemaal wegdenken.

2.5 Politieke betrokkenheid

In de gemeente Haarlemmermeer ligt de opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen onder het landelijke gemiddelde. Bij de Tweede Kamerverkiezingen is deze even hoog als het landelijke gemiddelde. Er zijn veel analyses om deze lage opkomstcijfers te duiden, maar geen van allen zijn specifiek genoeg om te vertalen naar concrete actie. Ervaring in de omgang met de organisaties en inwoners in de gebieden, leert ons dat politieke besluitvormingsprocessen vaak lastig te doorgronden zijn. Wij willen inwoners meer betrekken bij hun eigen leefomgeving door hen te helpen om invloed uit te oefenen.

3. Gebiedsprogramma

Het gebiedsprogramma bestaat uit vijf pijlers:
1. Fysiek
2. Veiligheid
3. Economie
4. Sociaal
5. Samenwerking met partners

3.1 Fysiek

De pijler fysieke omgeving bestaat uit vijf onderwerpen: wonen, mobiliteit, parkeren, openbare ruimte en energietransitie.

3.1.1 Wonen

Ongeveer een derde van onze Haarlemmermeerse inwoners (2021: 54.000) woont in Hoofddorp-Zuidwest. Het gebied kent woningen van 45 jaar of ouder en woningen die net zijn opgeleverd of nog gebouwd worden.

Nieuwbouwontwikkelingen

In de periode tot 2040 maken we het mogelijk dat er in Haarlemmermeer minimaal 20.000 woningen worden gebouwd. Een deel daarvan komt in Hoofddorp-Zuidwest. In het westen van het gebied komen in het recreatiegebied Boseilanden 56 woningen waarvan het grootste deel villa's en daarnaast een aantal appartementen. Uiterlijk 2024 wordt voor een deel van het gebied de definitieve inrichting van de openbare buitenruimte gerealiseerd. Daarnaast komen er de komende jaren nog een aantal kavels (12/15) in de verkoop. In Toolenburg-Zuid komen in totaal circa 2.400 woningen. De vijf deelplannen bevinden zich in verschillende fases. Zo is in Tudorpark en Nassaupark een groot deel van de woningen gerealiseerd, maar vinden er, net als in Tudor Gardens, ook nog volop bouwwerkzaamheden plaats. Victoriapark-West en Victoriapark Ymere zijn nog in de voorbereidende fase. Voor voorzieningen kunnen inwoners terecht in het gezondheidscentrum en de toekomstige basisschool in Nassaupark en in de omliggende wijken.

In het nieuwbouwproject Lincolnpark worden de komende jaren twee scholen voor voortgezet onderwijs, een sporthal, een winkelcentrum met horeca, zorgwoningen, kleine bedrijven en circa 1.600 woningen gebouwd. We leggen een wijkpark aan tussen werkgebied De President en Lincolnpark. Hoewel deze wijk niet tot het gebied Hoofddorp-Zuidwest hoort, worden de voorzieningen een aantrekkelijke plek voor inwoners uit Toolenburg-Zuid.

Woningen Tudorpark, Toolenburg-Zuid

Er komen niet alleen uitbreidingswijken in het gebied. Er is ook sprake van verdichting: nieuwe woningen binnen de bestaande wijken. Zo worden in Bornholm stappen gezet voor de ontwikkeling van het **Holmkwartier.** Zorgorganisatie Amstelring heeft plannen voor herontwikkeling van woonzorgcentrum Bornholm en Eijkenhove inclusief het terrein eromheen. Er komt een nieuw woonzorgcentrum verdeeld over twee gebouwen waar ruimte is voor 260 zorgeenheden waar inwoners zorg kunnen krijgen. Daarnaast komen er maximaal 225 woningen of zorgwoningen en ondersteunende voorzieningen voor de hele wijk. De verwachting is dat de gemeenteraad het bestemmingsplan eind 2022 vaststelt. Vervolgens wordt eerst het zorgcomplex gebouwd. Naar verwachting start in 2026 de woningbouw. (Zie agenda, hoofdstuk 5).

De appartementen op de verdichtingslocaties en het aanbod van huurwoningen leveren een bijdrage aan woningen voor starters, ouderen en kleinere huishoudens. Het uitgangspunt is daarbij om 50% betaalbare woningen te bouwen, waarvan 30% sociale huurwoningen en 20% middensegment woningen (koop of huur).

Wonen met zorg
Door verdichting, het veranderen van de leeftijdssamenstelling en de ontwikkeling in de zorg ontstaan in de wijken nieuwe woonvormen en woonvraagstukken. Uit onderzoek van onderzoeksbureau Companen (2020) blijkt dat de behoefte aan wonen met zorg of met zorg nabij in Haarlemmermeer enorm toeneemt tot aan 2040. Het gaat om ouderen die ook zorg nodig hebben en om verstandelijk beperkten, lichamelijk beperkten en inwoners met een GGZ-achtergrond of kwetsbare jongeren die (weer) in de wijk gaan wonen. Er is behoefte aan levensloopbestendige woningen in de buurt van voorzieningen en aan geclusterde woningen of woonvormen met zorg, met zorg nabij of zonder zorg. Een zogenaamd ‘Knarrenhof’ is een geclusterde woonvorm zonder zorg. Verpleeghuis Bornholm van Amstelring is een geclusterde woonvorm met 24-uurs zorg.

Als we de opgave uit het onderzoek van Companen doorrekenen naar Hoofddorp-Zuidwest (nu 21.825 woningen, straks in ieder geval 23.000 woningen), dan zijn er tot aan 2040 ongeveer 70 woonplekken of geclusterde woningen extra nodig in de nieuwe gebiedsontwikkelingen en ongeveer 650 in de bestaande wijken van Hoofddorp-Zuidwest. Om aan deze opgave te kunnen voldoen willen we locaties met maatschappelijke bestemming die vrijkomen behouden voor bijvoorbeeld woonzorg-initiatieven. Een voorbeeld is de locatie voor beschut wonen die in 2021 gestart is in Overbos voor jongeren met een stoornis in het autistisch spectrum.

Verder proberen we plekken te vinden voor woonzorg-initiatieven door initiatiefnemers aan te haken bij lopende projecten. Ook is er een samenwerking gestart tussen gemeente, zorgkantoor, zorgaanbieders, woningbouwcorporaties en ontwikkelaars om samen te verkennen waar concrete projecten op locaties in Haarlemmermeer mogelijk zijn, waaronder in Hoofddorp-Zuidwest. De ervaring leert dat inwoners in de directe omgeving goed geïnformeerd en meegenomen moeten worden bij het starten van een woonzorginitiatief. Ook daarna is een goede communicatie met de buurt van belang.

3.1.2 Mobiliteit

Hoofddorp-Zuidwest is goed bereikbaar, zowel per fiets, openbaar vervoer, auto of een combinatie daarvan. Door de groei van het aantal inwoners neemt de druk op de verkeers- en vervoersnetwerken toe. Er zijn veranderingen en investeringen nodig om de bereikbaarheid en de leefbaarheid in de wijken te blijven garanderen. In de *Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer* uit 2018 worden hiervoor de kaders aangegeven. In de *Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040*, die in 2021 is vastgesteld, worden de mobiliteitsvraagstukken op structuur- en netwerkniveau tot aan 2040 benoemd. In het jaarlijkse *Uitvoeringsprogramma Mobiliteit* worden deze kaders uitgewerkt tot concrete maatregelen.

Tijdens het opstellen van de mobiliteitsvisie benoemden inwoners en wijkraden voor Hoofddorp-Zuidwest 47 knelpunten. Deze betroffen doorstroom van verkeer, parkeren en onveilige situaties voor voetgangers en fietsers. 30 punten herkennen wij of vragen nader onderzoek. Een aantal is inmiddels uitgevoerd. De overige pakken we de komende jaren op. We voeren ze meestal tegelijkertijd uit met onderhoud of een ontwikkeling. Zo hoeft de straat maar een keer open.

Een aandachtspunt is de infrastructuur rondom winkelcentrum Floriande. Hier zijn veel winkels, scholen en voorzieningen voor gezondheidszorg. Over het algemeen is de bereikbaarheid van het winkelcentrum goed. Toch is het steeds drukker geworden met (vracht)verkeer, onder andere door ruimere openingstijden. Inwoners en gebruikers in de omgeving ervaren hiervan overlast. Na de herinrichting van de Fanny Blankers-Koenlaan in 2020 vragen nu de bevoorradingsroutes, verkeersstromen en laad- en losplekken aandacht. In 2022 onderzoeken we dit.

Voor de bereikbaarheid van de wijken in combinatie met een veilige en 'schone' leefomgeving is het uitgangspunt

van de netwerkstudie dat we een goede ringstructuur rond Hoofddorp realiseren. Hiervoor vinden twee belangrijke studies plaats waarbij stakeholders en inwoners zijn en worden betrokken:

- Het opstellen van het *Verkeersstructuurplan Hoofddorp* (VSP). In dit VSP, dat begin 2023 gereed zal zijn, staat hoe het gehele hoofdnetwerk voor zowel voetgangers, fietsers, openbaar vervoer en autoverkeer ingericht moet worden om Hoofddorp ook in 2040 leefbaar, veilig en bereikbaar te houden. Ook staat hierin welke maatregelen we hiervoor moeten treffen op korte, middellange en lange termijn.
- Onderdeel van dit VSP is de opwaardering van de Nieuwe Bennebroekerweg. Die moet rond 2029 gereed zijn. Om de groei van verkeer de komende jaren op te kunnen vangen wordt de weg geoptimaliseerd en waar nodig verdubbeld. Tevens wordt de langzaam-verkeersverbinding daar waar mogelijk verbeterd richting PARK21. Begin 2022 is het voorkeursalternatief vastgesteld. Na de zomer 2022 gaat de planuitwerking van start. Om de bereikbaarheid tot 2029 te garanderen bereiden we daarnaast maatregelen voor het kruispunt Nieuwe Bennebroekerweg – Rijnlanderweg voor.

Naast genoemde studies zetten we in op:

- Het verbeteren van het fietsnetwerk in en om Hoofddorp en de regio. Steeds meer mensen gebruiken een elektrische fiets en dat doen ze voor steeds grotere afstanden. Het fietsnetwerk moet veiliger worden en ontbrekende schakels moeten worden aangelegd. In Hoofddorp beginnen we de komende jaren met de planuitwerking van verschillende doorfietsroutes, zoals:
  - Hoofddorp-Haarlem via de Geniedijk
  - Hoofddorp-Nieuw-Vennep-Lisse via de Hoofdweg-Westzijde

  Deze doorfietsroutes zijn opgenomen in het *Regionaal Toekomstbeeld*. Dat wordt onderdeel van het *Nationaal Toekomstbeeld Fiets*. Daarnaast maken we in 2022 een fietsplan. Daarin staat hoe we in de toekomst meer ruimte voor de fiets willen creëren en wat nodig is om dit te bereiken. Waar mogelijk leidt dit tot concrete maatregelen.
- Ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en technologie, zoals ruimte voor deelauto's en fietsen/scooters, maar ook bijvoorbeeld de inzet van slimmere verkeerslichten.
- Verbetering van het openbaar vervoer, onder andere door het doortrekken van de Noord-Zuidlijn naar Hoofddorp, het ontwikkelen van Hoofddorp tot multimodaal knooppunt van trein, metro, HOV-bus en een goede synergie tussen de verschillende netwerken waaronder een verbeterde fietsinfrastructuur naar knooppunten voor openbaar vervoer.
- Een belangrijk aandachtspunt is het vervoer in de wijken. Met een toename van kwetsbare inwoners in de wijk dienen ook andere vormen van vervoer, ook binnen de wijk, ingezet te worden om mobiliteit te garanderen. AutoMobiel, vervoer met vrijwilligers, dat in 2021 in Hoofddorp is gestart is hier een voorbeeld van.
- Uit onderzoek van de Vervoerregio Amsterdam blijkt dat circa 10% van de woningen in Floriande-West en Floriande-Oost meer dan 400 meter van een reguliere halte ligt en meer dan 800 meter van een HOV-halte. In 2022 laten we onderzoeken hoe we dit bereik kunnen verbeteren. Dat kan bijvoorbeeld met deelfietsen of met het aanleggen van nieuwe loop- en fietsroutes.

Calatravabrug Citer bij de Bennebroekerweg over de Hoofdvaart

3.1.3 Parkeren

Door een groeiende bevolking, toenemende druk op de openbare ruimte en toenemend bezit van voertuigen wordt de druk op de parkeervoorzieningen voor auto's groter. Dit wordt nog versterkt doordat jongeren langer bij hun ouders wonen. Het aantal auto's neemt soms toe tot drie of vier per huishouden. Daarnaast zien we dat forensen en reizigers naar Schiphol in de omgeving van HOV-haltes parkeren. De bestaande wijken, maar ook straks de nieuwe wijken, zijn niet ingericht op deze hoeveelheid auto's. Vanuit alle wijken krijgen we van inwoners signalen over een tekort aan parkeerplekken.

Het beleid van de gemeente is om openbaar groen te behouden. Daarnaast hanteren we het uitgangspunt dat er pas sprake is van een onacceptabele parkeerdruk als inwoners hun auto niet binnen een straal van 200 meter kunnen parkeren. Uit onderzoeken blijkt regelmatig dat er binnen deze afstand nog wel plek is. Iets verder lopen naar je auto zal de komende jaren dan ook gebruikelijker gaan worden. Daarnaast verkleint het stimuleren van lopen en fietsen in combinatie met de inzet van deelauto's mogelijk de druk op parkeren. Daar waar nodig voeren we een blauwe zone of een 'betaalregime' in. Hoewel de oplossing dus voor een deel in een gedragsverandering zit, vraagt het beleid de komende jaren zeker de aandacht. De verwachting is namelijk dat het op bepaalde plekken toch steeds vaker klem gaat lopen. Het is nog maar de vraag of het autobezit zal dalen.

In juli 2022 hebben we op de parkeerplaatsen rondom 't Skagerhof een blauwe zone ingesteld om het winkelcentrum bereikbaar te houden. Daarnaast blijven we het parkeren en daaraan gekoppeld de doorstroom rondom scholen op de Deltaweg monitoren in verband met de verkeersveiligheid.

3.1.4 Openbare ruimte (afval, groen en grijs)

De leeftijdsopbouw van de wijken in Hoofddorp-Zuidwest verschilt. Dat zien we ook terug in de inrichting van de openbare buitenruimte. Niet alleen kent elke inrichting zijn eigen beheer, ook iedere leeftijd kent zijn eigen type beheer. Zo voeren we in Bornholm, de oudste wijk, vanaf 2023 de eerste grootschalige vernieuwingen van het straatwerk uit. De straten Alholm en Bandholm zijn het eerst aan de beurt. Gekoppeld aan het project *Bornholm met elkaar* (zie sociale pijler) en in overleg met inwoners, streven we ernaar deze vergrijzende wijk beter toegankelijk en beweegvriendelijker te maken.

In de nieuwere wijken is er met name sprake van basisonderhoud. In 2022 gaat een aantal delen vanuit de Parken (Toolenburg-Zuid) over van de projectfase naar het reguliere beheer. In de tussenliggende wijken voeren we, afhankelijk van gebruik, incidenteel renovaties uit. Hierover participeren we met omwonenden en/of gebruikers.
In 2022 voeren we in het gebied het nieuwe afvalbeleid in Van Afval Naar Grondinzameling (VANG). Dit heeft niet alleen invloed op de huishoudens, maar ook op de inrichting van de openbare ruimte omdat er ondergrondse containers bij de hoogbouw komen. Wijkraden en inwoners hebben hun zorgen geuit omdat restafval dan nog maar een keer per vier weken wordt opgehaald. Gezamenlijk houden we de vinger aan de pols.

Alle wijken geven het groen en de speel- en recreatievoorzieningen een ruime voldoende. Hoe nieuwer de wijk, hoe hoger de score. Inwoners in het gebied geven aan een gezonde en groene wijk belangrijk te vinden. Zij willen graag ommetjes kunnen maken en vragen om het versterken van de gebruikswaarde van plekken in de wijk zodat mensen elkaar daar kunnen ontmoeten. Dit sluit aan bij het gemeentelijk beleid. We richten wijken in die stimuleren tot bewegen. Daarbij is groen niet alleen van belang voor de leefbaarheid van de wijk, maar heeft het ook een belangrijke ecologische waarde. Het is ook van belang om hittestress tegen te gaan en om voldoende ruimte te houden om water af te voeren. Via acties als tegelwippen, het realiseren van geveltuinen en gezamenlijk beheer van wijktuinen stimuleren we inwoners tot het vergroenen van hun tuin en wijk. Deze acties versterken ook de sociale cohesie. Het aanleggen van geveltuinen aan de Roekenbos en bij het RIBW Floriande zijn mooie voorbeelden hiervan. De beheerders van de wijkgebouwen De Amazone en De Veste in Toolenburg gaan in 2022 aan de slag met het vergroenen van de buitenruimte. Ze willen daarbij omwonenden betrekken en zo ook de samenhang in de buurt verstevigen.

In 2022 werken we de plannen uit voor de herinrichting van de IJtochtzone. We onderzoeken voor het deel van het Haarlemmermeerse Bos tot aan de Bennebroekerweg hoe we meer groen kunnen aanbrengen nu de hoogspanningsmasten daar weg zijn. Voor een deel van het gebied is daarbij een samenwerking met een groenproject van het Haarlemmermeerlyceum.

3.1.5 Energietransitie

Om het doel van het Parijse klimaatakkoord van 2015 te bereiken en de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graden Celsius moeten we overschakelen op fossielvrije energie. Tot en met 2021 hebben we gewerkt aan beleid om dit in Haarlemmermeer mogelijk te maken. Belangrijke onderdelen van dit beleid zijn de *Regionale Energie Strategie*, het *beleidskader zonneakkers Haarlemmermeer* en de *Warmtevisie Haarlemmermeer 2030.* Vanaf 2022 ligt de focus op uitvoering van het beleid.

In de warmtevisie staat per wijk wat de meest haalbare en betaalbare manier is om over te stappen naar duurzame warmte. In de visie staat hoe we werken aan een CO_2-uitstootarme en aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050. Belangrijk daarbij is keuzevrijheid van gebouweigenaren, het omarmen van initiatieven en participatie. De warmtetransitie bestaat uit drie fasen:

- Starten en leren - 2021-2025
- Versnellen - 2026-2034
- Naar een afronding - 2035-2050

In de eerste fase van de warmtetransitie ligt de nadruk op informeren, inspireren en activeren. Dat gebeurt ook in de wijken in Hoofdorp-Zuidwest. Wat betekent het voor inwoners, gebouweigenaren en ondernemers en welke stappen kunnen zij zetten? Waar kunnen ze terecht met hun vragen? Wat wordt er al gedaan en wat kunnen ze zelf of met anderen doen? We omarmen initiatieven en gaan samen met belanghebbenden de eerste plannen opstellen. Ook blijven we slim volgen en evalueren we regelmatig ons beleid.

In 2050 wordt een groot deel van de gebouwen verwarmd door volledig elektrische technieken, maar ook het gebruik van groengas en warmtenetten zal voorkomen. Dit verschilt per wijk. Groengas komt waarschijnlijk in zeer beperkte mate beschikbaar voor de verwarming van gebouwen. We kunnen het daarom alleen inzetten als alternatieven niet haalbaar en betaalbaar zijn.

Als de plannen voor een wijk of buurt concreter worden, neemt het belang van gebiedsgericht werken toe. We maken wijkplannen waarin staat welke initiatieven we uitvoeren, welke technieken om huizen te verwarmen het aardgas vervangen en wat de planning is. Daarover gaan we tijdens het maken van wijkplannen in gesprek met wijkbewoners, gebouweigenaren en ondernemers.

Voor **Floriande en Toolenburg** is de eindsituatie een ‘individuele wijk’. Dit betekent dat er op termijn geen gasnet meer is in deze wijken. Velen zullen dan volledig elektrische technieken gebruiken. Daarbij wordt met behulp van elektriciteit warmte uit de omgeving benut. Maar ook andere technieken die op individuele basis gebruikt kunnen worden, zoals zonnecollectoren, zijn in deze wijken mogelijk. In 2023 maken we een wijkplan voor Floriande-Oost. Voor de wijken Floriande-West, Toolenburg-Oost en -West maken we naar verwachting wijkplannen in 2026. In aanloop daarnaartoe informeren we inwoners over de warmtetransitie en ondersteunen we hen via het Energieloket Haarlemmermeer met het verduurzamen van hun huis.

Ook voor **Bornholm en Overbos** is instandhouding van het gasnet niet gewenst. Maar of deze wijken haalbaar en betaalbaar kunnen overstappen op volledig elektrische technieken is nog niet zeker. In deze wijken houden we daarom dat gasnet nog zeker tot 2040 in stand. Bij aanscherping van de warmtevisie bekijken we of het haalbaar en betaalbaar is om over te stappen op gasloze technieken. Tot die tijd ondersteunen we inwoners van Bornholm en Overbos vooral via het Energieloket Haarlemmermeer in het stapsgewijs verduurzamen van hun woningen.

Vraagstukken die spelen zijn de investeringsruimte van inwoners en het ontstaan van energiearmoede wanneer een energierekening te hoog is voor het inkomen. Dit geldt met name in de wijken Overbos en Bornholm waar een groep inwoners weinig geld heeft.

3.2 Veiligheid

We streven ernaar dat onze inwoners, ondernemers en bezoekers zich veilig voelen en bereid zijn samen met professionele partners de veiligheid te vergroten. Dat staat in de *Kadernota Integrale Veiligheid 2018-2022*.
Die wordt jaarlijks uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma veiligheid.

Of iemand zich veilig voelt hangt, naast de objectieve veiligheid (aantallen misdaden) met name af van wat iemand hoort en leest in kranten, op televisie en sociale media. Ook het onderhoud van de openbare ruimte (kapotte straatlantaarns, zwerfvuil) heeft invloed op het gevoel van veiligheid.

Uit de overlastmonitor van de politie blijkt dat het totaal aantal delicten in Hoofddorp-Zuidwest in 2020, maar ook de jaren daarvoor, hoger is dan in de andere gebieden (zie hoofdstuk 2). Daarentegen geven inwoners van Hoofddorp-Zuidwest het gebied voor leefbaarheid en fysieke kwaliteit een cijfer 7,8. Dit is een hogere score dan in de rest van Haarlemmermeer. Wel hebben zij vaker dan in andere gebieden onveiligheidsgevoelens en zijn er meer plekken waar zij zich niet veilig voelen. Dit zijn plekken waar jongeren rondhangen en in het winkelcentrum in hun eigen buurt.

Inwoners in het gebied ervaren verder overlast van verkeerd geparkeerde auto's, afval op plekken waar dit niet hoort en rondhangende jeugd. Met name deze laatste twee zijn in 2020 en 2021, tijdens corona, flink toegenomen. Om hier effectiever op te kunnen inspelen, werken handhavers sinds 2021 informatiegestuurd. Zij worden ingezet op basis van wekelijkse informatieanalyses uit de handhavingssystemen. Zo werken handhavers op de juiste plaats en tijd aan de zaken die prioriteit hebben. De capaciteit voor handhaving is beperkt. Daarom moeten we voortdurend keuzes maken. We blijven inzetten op een goede samenwerking tussen de gemeentelijke handhavers, de politie en de inwoners en ondernemers.

Aandachtspunten in het gebied zijn:

- **Jeugdoverlast en - criminaliteit**
  Voldoende plekken waar jongeren kunnen samenkomen en geen overlast veroorzaken
  Een deel van de jongeren wil elkaar graag buiten ontmoeten. Door de grote hoeveelheid jongeren is er regelmatig overlast van geluid en afval. Wijkbewoners voelen zich niet veilig als er grote groepen jongeren samenkomen, bijvoorbeeld bij het winkelcentrum in Floriande en Toolenburg. Tijdens de coronaperiode is het aantal meldingen van overlast flink toegenomen. Het jongerenwerk, straatcoaches en politie, werken nauw samen om de overlast zoveel mogelijk tegen te gaan.
  Jongeren hebben echter ook een plek in de wijk nodig. We gaan de komende jaren samen met jongeren op zoek naar goede plekken waar de overlast minimaal zal zijn. Een mooi voorbeeld van een locatie waar jongeren graag samenkomen is Skatepark Headville. Om ervoor te zorgen dat deze drukbezochte plek voor iedereen veilig en prettig is, zijn samen met jongeren gedragsregels opgesteld. Vanaf december 2021 zijn vrijwillige skatecoaches, herkenbaar door truien met een skatelogo en in bezit van een EHBO-diploma, regelmatig aanwezig om mensen op deze regels te wijzen en te zorgen voor een goede sfeer.
  (Zie verder pijler sociaal, jeugd en onderwijs).

  Gesprekken met scholen voor voortgezet onderwijs en omgeving
  Onder regie van de gemeente vinden regelmatig gesprekken plaats met de KSH, Haarlemmermeer Lyceum Zuidrand en Baron de Coubertinlaan, omwonenden en winkelcentra. Hierbij worden afspraken gemaakt om de overlast te verminderen en proberen we wederzijds begrip tussen de groepen te verbeteren. Met name de buurtbewoners rond het KSH geven aan veel overlast van rondhangende leerlingen te ervaren.

  De aanpak van jeugdcriminaliteit via campagnes en een lesprogramma
  YouChoose is een campagne in samenwerking met de politie. De campagne is gericht op het ontmoedigen van wapenbezit en drugsgebruik en -bezit onder jongeren. Jongeren worden gestimuleerd andere keuzes te maken zoals kickboksen, voetballen, rappen et cetera. Vanuit het thema Veiligheid in en om de school (VIOS) bespreken we samen met de Voortgezet Onderwijs instellingen, Brijder, MeerWaarde, HALT en politie onderwerpen als drugsgebruik, drugshandel, polarisatie, extremisme en wapenbezit. Ook wordt ingezet op een lesprogramma en werken we aan manieren om ouders meer te betrekken.

  Daarnaast wordt er individuele ondersteuning bij jongeren ingezet en treden handhavers en politie op als dat nodig is.

- **Cybercrime**
  Uit de *Veiligheidsmonitor 2019* weten we dat er een toename is van het aantal slachtoffers van cybercrime in Haarlemmermeer. Internetoplichting, hacken, online fraude, identiteitsfraude zijn vormen van criminaliteit die de laatste jaren steeds omvangrijker worden, evenals de financiële schade. In 2019 gaf 16% van de respondenten aan slachtoffer te zijn geworden van cybercrime (2017: 11,9%). Er wordt echter maar beperkt aangifte of melding van cybercrime gedaan. Ook in Hoofddorp-Zuidwest is dat zo. In 2021 waren er diverse meldingen vanuit de wijk Toolenburg waarbij ouderen waren opgelicht. De komende jaren heeft het vergroten van de aangiftebereidheid en de weerbaarheid van inwoners (jong en oud) en ondernemers prioriteit. De activiteiten komen terug in de uitvoeringsprogramma's veiligheid.

- **Brandveiligheidsprojecten**
  We gaan samen met de brandweer aan de slag met de brandveiligheid in portiekflats in jaren 70-wijken en de brandveiligheid van parkeergarages (met name e-oplaadpunten) en verplichte rookmelders (per 1 juli 2022) bij bestaande woningbouw.

- **Versterken van de keten zorg – veiligheid**
  In Hoofddorp-Zuidwest hebben we regelmatig te maken met meldingen van personen met verward gedrag en de impact hiervan op de omgeving. In 2022 geven we een impuls aan de samenwerking tussen zorg en veiligheid. We verbeteren de communicatie tussen de betrokken organisaties. Ook zetten we in op goede voorlichting door organisaties aan buurtbewoners. Hierdoor ontstaat rust en duidelijkheid voor inwoners die te maken hebben met terugkerende problemen in hun omgeving.

  Daarnaast blijft er de komende jaren aandacht voor een goede afstemming tussen vormen van beschut/ beschermd wonen en de buurt waar deze zich bevinden. Het gaat om bestaande locaties van bijvoorbeeld zorgorganisaties RIBW en het Leger des Heils, de voorziening aan de Etta Palmstraat voor spoedzoekers en statushouders en de woonvorm van HvO Querido met onder andere forensische zorg in Floriande. Bij een aantal van deze locaties is er overleg tussen de zorgorganisatie en de buurt. Zo kunnen eventuele problemen zo snel mogelijk worden opgepakt. Waar nodig schuift gebiedsmanagement aan.

Nieuw beleid
In 2022 stellen we een veiligheidsanalyse op over de objectieve veiligheid in de periode 2018-2021. Samen met de resultaten van de *Veiligheidsmonitor 2021 en 2019* over de veiligheidsgevoelens van inwoners en ondernemers (subjectieve veiligheid), leidt dit tot nieuwe strategische veiligheidsprioriteiten. De nieuwe gemeenteraad spreekt zich hier in het derde kwartaal van 2022 over uit. Wij werken dat uit in een Integraal veiligheidsplan 2023-2026 dat we eind 2022 aan de raad voorleggen.

Skatecoaches bij skatepark Headville, Floriande

3.3 Economie

Hoofddorp-Zuidwest is met name gericht op wonen en recreëren. Er zijn geen bedrijventerreinen, maar er is wel bedrijvigheid. Op een aantal plekken zijn economische activiteiten, vooral rond de vier wijkwinkelcentra. Behalve winkels zijn daar ook horecagelegenheden. Daarnaast is er horeca en leisure in en rond de recreatiegebieden en zijn er ZZP'ers die vanuit huis werken.

3.3.1 Uitvoeringsprogramma commerciële voorzieningen

De gemeenteraad heeft in december 2019 het herziene *beleid commerciële voorzieningen* vastgesteld. Op basis daarvan hebben we samen met vastgoedeigenaren, winkeliersverenigingen, ondernemers en wijkraden voor de vier wijkwinkelcentrum in Hoofddorp-Zuidwest *een uitvoeringsprogramma (2020-2023)* opgesteld. Bij de meeste winkelcentra is er regulier overleg met deze organisaties. In Overbos moet dit nog beter worden vormgegeven.
De wijkwinkelcentra, die verschillen qua aanbod en grootte, richten zich voornamelijk op de dagelijkse boodschappen. Daarnaast is er bijna altijd een vorm van horeca aanwezig en zijn vaak andere voorzieningen nabij, zoals gezondheids- en paramedische centra en een wijk/kerkelijk centrum. Met het uitvoeringsprogramma streven we naar levens- en toekomstbestendige winkelcentra in Hoofddorp, ook na corona. We zien vooralsnog dat de winkelcentra, zeker de grotere (Floriande en Toolenburg), over het algemeen goed lopen en dat er allerlei activiteiten plaatsvinden. Door de bouw van de nieuwe wijken en de toename van het aantal inwoners is wel de druk op de bestaande supermarkten toegenomen. Daardoor is er meer bevoorradingsverkeer en meer parkeerdruk.

De komende jaren zijn er de volgende aandachtpunten:

- Bij **winkelcentrum Floriande** vraagt met name de hoeveelheid zwerfafval, het hangen van grote groepen jongeren en het (brom)fietsen over het Van Genderenplein de aandacht. Hierover is volop contact met alle betrokken partijen, politie en straatcoaches. Door onder andere ruimere openingstijden wordt het steeds drukker rond het winkelcentrum en dat veroorzaakt overlast. In 2022 onderzoeken we bevoorradingsroutes, verkeerstromen en laad- en losplekken. Zie onder het kopje 'mobiliteit'.
- In **winkelcentrum Toolenburg** vragen de ondernemers aandacht voor afval en groenonderhoud en de bij regelmaat terugkerende jeugdoverlast. Daarnaast blijven we sturen op goed parkeren van vrachtwagens bij laden/lossen.
- De kleinere winkelcentra in **Bornholm en Overbos** hebben het lastiger en kennen meer concurrentie van omliggende centra. Bereikbaarheid, maar ook diversiteit van aanbod zijn in deze sterk vergrijzende wijken van groot belang.
- In **Skagerhof in Bornholm** leggen we vanwege die bereikbaarheid in 2022 een blauwe zone aan rondom het winkelcentrum. Ook de aantrekkelijkheid van de binnenruimte heeft hier de aandacht van de eigenaar. Daarnaast kijken we naar een nieuwe vorm van afstemmen met alle betrokken partijen.
- Bij **'t Paradijs in Overbos** baart de afname van de diversiteit aan winkels en het horeca-aanbod de wijkraad zorgen. Het winkelcentrum verliest daarmee ook een deel van haar ontmoetingsfunctie. Deze functie van winkelcentra en supermarkten moeten we, zeker voor oudere inwoners, niet onderschatten.

Winkelcentrum Skagerhof, Bornholm

3.4 Sociaal

De laatste, maar niet de minst belangrijke, pijler is de sociale pijler. Het cement tussen de stenen. Inwoners die bij elkaar komen om te ontmoeten, te recreëren, te bewegen, maar ook om elkaar te helpen, te leren en van cultuur te genieten vormen de sociale basis. Vanwege de groei van het aantal inwoners, maar ook vanwege de toenemende diversiteit aan inwoners in de wijk, de vergrijzing en de toenemende eenzaamheid is het van belang om deze sociale basis goed te onderhouden en waar nodig zorg en ondersteuning te bieden.

Het beleidskader *Sociaal Domein 2019-2023, Koersvast, Steeds beter* is de leidraad voor het gebiedsprogramma. Een van de uitgangspunten van dit beleid is: 'Luisteren naar inwoners en maatwerk bieden.' Door onder andere de maandelijkse netwerklunches verbinden we vrijwilligers en professionals met elkaar en kunnen deze elkaar gemakkelijk vinden.

3.4.1 Bewegen, spelen en recreëren

Voldoende plekken om te spelen, bewegen en recreëren dragen bij aan een positieve beleving en leefbaarheid van de wijk. Met de groei van het aantal inwoners in Hoofddorp neemt de druk op het groen en de recreatiegebieden toe. Aandachtspunt is dan ook het reserveren van voldoende speelruimte bij de nieuwe ontwikkelingen in Toolenburg-Zuid en het creëren van een gevarieerd aanbod in de bestaande wijken om kinderen, maar ook volwassenen, te verleiden te bewegen en elkaar te ontmoeten.

Op basis van het in 2021 vastgestelde speelruimtebeleid *Kom in beweging, Speelruimte in de gemeente Haarlemmermeer*, zullen we de komende jaren het speelaanbod in de wijken gevarieerder, groener en inclusiever maken. De uitvoering wordt opgepakt op het moment dat een speelplek aan vervanging toe is. Dat neemt, ook in verband met de beperkte middelen, enige jaren in beslag. Een mooi voorbeeld is eiland 8 in Floriande. Met participatie van inwoners zijn alle speeltuintjes in samenhang bekeken en is er een gevarieerde speelroute ontstaan die begin 2022 is gerealiseerd.

Bij de Toolenburgerplas en het Haarlemmermeerse Bos is het aantal bezoekers afgelopen jaren flink toegenomen. Van 2013 tot en met 2018 steeg het aantal gebruikers bij de Toolenburgerplas van 1,7 naar 2,3 miljoen. De inschatting is dat dit in de jaren daarna nog verder gestegen is, zeker tijdens corona toen veel vrijetijdsbesteding was gesloten. In 2020 hebben we het rondgaande hoofdpad rondom de Toolenburgerplas verbreed en hebben we extra parkeervoorzieningen aangelegd om de groei op te vangen. In 2022 wordt de inrichting van de tweede fase van recreatiegebied Boseilanden zo goed als afgerond waardoor dit groengebied ook optimaal benut kan worden.

Recreëren aan de Toolenburgerplas

De komende jaren leggen we PARK21, tussen Hoofddorp en Nieuw-Vennep, verder aan. PARK21 wordt een grootschalig groen- en recreatiegebied van ongeveer duizend hectare. Het heeft de ambitie om te voorzien in de lokale behoefte aan recreatiemogelijkheden, om stad en platteland samen te brengen en recreatieve en toeristische functies te ontwikkelen voor inwoners uit Haarlemmermeer, maar ook voor regionale en (inter)nationale bezoekers. De planning is dat het bestemmingsplan in het najaar van 2022 gereed is. Tot aan 2030 leggen we naar verwachting de basisstructuur aan. Dat is een openbaar recreatief verblijfsgebied met een groenblauwe verbinding met een route voor langzaam verkeer tussen oost en west (van de A4 tot aan de Driemerenweg), een parkweg tussen Hoofddorp en Nieuw-Vennep en een aantal icoonprojecten als een recreatieplas, evenemententerrein en polderuiterwaarde. Dat is een lagergelegen gebied dat kan overstromen bij een teveel aan water in de Hoofdvaart (bijvoorbeeld door hevige neerslag). Naarmate de groenblauwe structuur vordert, leggen we hierin ook bijvoorbeeld ruiterpaden en mountainbikeroutes aan. Die verbinden we met de routes elders in de gemeente.

We leggen het park voor een belangrijk deel aan in samenwerking met initiatiefnemers voor accommodaties en voorzieningen. In de jaren nadat de Nieuwe Bennebroekerweg is verbreed, kan PARK21 samen met ondernemers verder doorgroeien. Om het gebruik van de recreatiegebieden te optimaliseren is bereikbaarheid belangrijk. Dit vraagt om goede hoofdfietsroutes en bij PARK21 om voldoende verbindingen voor langzaam verkeer over de Nieuwe Bennebroekerweg als de Noordelijke randweg.

3.4.2 Jeugd en onderwijs

Uit het *Jeugdonderzoek 2019* blijkt dat Haarlemmermeerse jongeren het goed doen op school, veel bewegen en gezond eten. Hun ouders hebben vaker een baan en hebben mede daardoor meer te besteden dan in 2015. Ook jongeren zelf werken vaker. Wel voelen jongeren vaker dan in 2015 lichtere of zwaardere vormen van druk. Hierbij spelen zaken als schoolprestaties, sociale media, echtscheidingen, discriminatie en gevoelens van eenzaamheid een rol. Ook stijgt het aantal kinderen dat opgroeit in gezinnen met lage inkomens.

De coronamaatregelen hebben een grote impact op jongeren. Dit heeft er de afgelopen periode voor gezorgd dat zij zich slechter voelen dan voor de coronacrisis. We zetten in op preventie door een goede en gezonde inrichting van onze wijken, het waarborgen van de veiligheid, het bevorderen van goed en toegankelijk onderwijs en het bieden van gevarieerde voorzieningen voor vrijetijdsbesteding. Daarnaast zorgen we dat er extra steun beschikbaar is voor degenen die dit nodig hebben. Dit staat beschreven in het beleidskader: *Jong in Haarlemmermeer, opgroeien en opvoeden 2020-2024.*

Jongeren kunnen in Hoofddorp-Zuidwest behalve van alle speel- en sportvoorzieningen gebruikmaken van scoutingclubs Sint Maarten en Paula Geerts, Jeugdland en de jongerencentra Studio 5 en Flex C. Deze laatste is net opnieuw ingericht met een grote keuken voor kooklessen en een multimedia-ruimte. Het skatepark Headville in Floriande is een favoriete plek waar jongeren komen skaten en elkaar ontmoeten. Toch vraagt deze ontmoeting in de openbare ruimte voor jongeren vanaf 12 jaar de komende jaren extra aandacht, met name in de wijken Floriande en Toolenburg. De huidige samenstelling (2021: 8.200 jongeren tussen 12-23 jaar, waarvan 3.600 in Floriande) en de nieuwe aanwas van gezinnen door woningbouw in Toolenburg-Zuid vraagt om voldoende plekken die aantrekkelijk zijn voor jongeren. Zij hebben niks aan een wipkip en kunnen niet terecht in de horeca. Bij gebiedsontwikkelingen wordt daar vaak nog te weinig rekening mee gehouden. Uit een interne inventarisatie blijkt dat Hoofddorp een tekort heeft van acht *no-problem*-plekken. Dat zijn plekken die zo ver buiten de bebouwde omgeving liggen dat hier geen overlast voor omwonenden te verwachten is, maar die ook bereikbaar, aantrekkelijk en veilig zijn voor zowel jongeren als handhavers. Dit is geen gemakkelijk opgave, maar wel een opgave die we zowel financieel als beleidsmatig goed moeten borgen en samen met jongeren op moeten pakken. In het coalitieakkoord 2022-2026, wordt dan ook ingezet op het invoeren van een jongerenleefbaarheidstoets als instrument om te komen tot voldoende plekken. Het gesprek met de wijk kan daarbij niet achterwege blijven. Jongeren zijn immers onderdeel van de wijk en wederzijds begrip is dan ook een belangrijke voorwaarde.

Het gebied kent drie scholen voor voortgezet onderwijs (KSH en Haarlemmermeer Lyceum Zuidrand en Baron de Coubertinlaan) en 21 basisscholen verspreid over vier wijken. In 2021 is daar de Olijfboom in Overbos bijgekomen. Regelmatig voeren we met deze scholen gesprekken over de jeugdoverlast (afval en vernielingen) die zij ervaren. De komende jaren willen we de scholen via de netwerklunches en de gebiedsoverleggen meer betrekken bij de activiteiten die de partners in de wijk organiseren en gebruikmaken van hun signaleringsfunctie. Bij projecten gericht op het stimuleren van de gezonde leefstijl (JOGG-aanpak, de gezonde wijk/schoolaanpak) zien we deze samenwerking al. Diverse scholen in het gebied doen mee aan de gezonde schoolaanpak. Een aantal is zich hierop aan het oriënteren. De vanaf 1 augustus 2020 verplichte rookvrije schoolpleinen kunnen hier ook aan bijdragen. Rokende scholieren in de buurt vragen daarbij wel de aandacht. Een mooi voorbeeld van een startende samenwerking met de buurt zien we bij community-school In de Breedte in Floriande.

Skatebaan Headville, Floriande

3.4.3 De sociale basis: sport, welzijn en cultuur

Voorzieningenaanbod Hoofddorp-Zuidwest

- *2 sporthallen, een zwembad, 9 buitensportlocaties (voetbal, tennis, handbal, rugby, honkbal, motorcross), 1 schietsportvereniging, diverse gymzalen, een bibliotheek, een museum, 4 wijkcentra en 3 maneges. Hier zijn tal van (vrijwilligers)organisaties actief (waaronder 30 sportverenigingen)*
- *2 jongerencentra, 2 scoutingsclubs, Jeugdland, een divers aanbod aan speelvoorzieningen, inclusief een grote skatebaan in Floriande*
- *3 middelbare scholen (2 vestigingen Haarlemmermeer Lyceum en KSH), 21 basisscholen en 26 kinderopvangorganisaties*

De voetbalverenigingen Overbos, Hoofddorp en UNO, honkbalclub Pioniers, de bibliotheek Floriande, het sportcomplex Koning Willem-Alexander, de wijkgebouwen Amazone, Veste, Boskern en ‘t Kattegat en het Historisch Museum Haarlemmermeer zijn enkele voorbeelden van het aanbod op het gebied van welzijn, sport en cultuur in Hoofddorp-Zuidwest (zie verder kader). We stimuleren jongeren en inwoners om deel te nemen aan dit aanbod.

Vanwege de groei van het aantal inwoners zal de komende jaren het aantal voorzieningen worden uitgebreid. Voorbeelden hiervan zijn basisschool De Buitenplaats en het gezondheidscentrum in Nassaupark en een sporthal in Lincolnpark. Ook verhuizen het Hoofdvaartcollege en Praktijkschool De Linie naar dit gebied. Voor de buitensport is ruimte gereserveerd in PARK21.

Het verstevigen van de sociale basis

De samenstelling van de wijk verandert echter. De sterke vergrijzing in Bornholm, Overbos en Toolenburg, de puberpiek en toename van expats in Floriande en de komst van inwoners met een zorgvraag, vragen om aanpassingen en aanvullingen op het huidige aanbod. Daarnaast vraagt het om het verstevigen van de sociale cohesie. Dat kan acceptatie, begrip en omzien naar elkaar bewerkstelligen en daarmee de leefbaarheid in de wijk verbeteren.

Met name voor inwoners in kwetsbare situaties (door ouderdom, een beperking of door financiën) is het van belang dat zij mee kunnen blijven doen en gezond blijven. Het tegengaan van eenzaamheid is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Afgelopen jaren is om die reden in de wijken gestart met onder andere ontmoetingsgroepen en maaltijden voor kwetsbare ouderen en mensen met GGZ-problemen, de inzet van sociaal makelaars en het gebruik van digitale middelen. Belangrijke uitvoerende partners daarbij zijn MeerWaarde, Maatvast, Team Sportservice, Mantelzorg en Meer, de GGD en diverse zorgorganisaties.

In 2022 zetten we in op het beter bekend maken van onze informatievoorzieningen:

- We promoten de nieuwe digitale sociale kaart, die zowel het zorgaanbod als het aanbod voor kwetsbare inwoners in de wijk bevat.
- We zetten in op het nog beter zichtbaar maken en verbreden van de informatiepunten in de wijken. Inwoners in het gebied kunnen hiervoor terecht bij de pluspunten van MeerWaarde aan het Skagerrak en de Dr. Van Dorstenstraat. Voor specifieke vragen van ouders en kinderen is het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en voor jongeren het Jongereninformatiepunt JIP zowel digitaal als fysiek bereikbaar.

Daarnaast richten we ons op:

- Het ondersteunen en behouden van vrijwilligers en het ondersteunen van (overbelaste) mantelzorgers om het toenemende beroep op informele zorg en vrijwillige inzet te kunnen opvangen.
- Het breder bekend maken van de vervoerservice AutoMobiel: een vervoersservice met vrijwilligers voor inwoners zonder vervoer en een hulpvraag.

In de wijken vinden verschillende projecten plaats:

Bornholm

Uit de enquête 'Bornholm met elkaar' (2021) die 20% van de inwoners heeft ingevuld, blijkt dat een groot deel van de respondenten (met name ouderen met een koopwoning) het fijn wonen vindt in Bornholm. Een aantal van hen woont al lang in de wijk en kent elkaar goed. Dit geldt niet voor iedereen. In combinatie met de sterke vergrijzing en de zwakkere financiële situatie van een deel van de wijkbewoners (zie hoofdstuk 2: de analyse) vraagt dit de aandacht.

Middels het project Bornholm met Elkaar zetten we samen met de wijkraad, Ymere en Amstelring in op: een meergeneratiewijk met passende woningen en voorzieningen en een inclusieve sociale structuur waardoor mensen langer zelfstandig en gelukkig in de wijk kunnen blijven wonen.

Deelprojecten zijn:

- De Holmtuin: een buurttuin die Amstelring met enthousiaste wijkbewoners heeft opgezet.
- Het stimuleren van de doorstroom van ouderen naar een passende woning.
- Het digitale buurtplatform van de wijkraad: Bornholm-online.
- De vernieuwing van het straatwerk in Bandholm en Alholm, waarbij we samen met inwoners kijken hoe we dit deel van de wijk toegankelijker en beweegvriendelijker kunnen maken.

De komende jaren streven we ernaar om samen met alle organisaties in de wijk meer inwoners te betrekken bij het aanbod in de wijk.

De Holmtuin versierd voor Halloweenfeest, Bornholm

Overbos
Overbos kent meer kwetsbare huishoudens (financiële situatie, mantelzorgtaken, zwak netwerk, laaggeletterdheid, vergrijzing) dan de rest van het gebied. Inwoners bewegen minder en houden er vaker een ongezonde levensstijl op na. Om die reden is een aantal jaar geleden de JOGG-aanpak (jongeren op gezond gewicht) gestart. Deze aanpak is vervolgens uitgebreid naar de gezonde wijkaanpak. Daarbij wordt ingezet op meer bewegen en gezondere voeding/leefstijl. Een voorbeeld hiervan is de start van beweeggroepen voor vrouwen in een kwetsbare positie. Komende jaren kijken we hoe dit verder kunnen vormgegeven. Via de netwerklunches en het gebiedsoverleg Overbos zijn er goede contacten tussen alle organisaties.

Toolenburg
In 2021 zijn we gestart met het gebiedsoverleg Toolenburg. Samen met partners in de wijk (welzijn, politie, Ymere en de wijkraad) hebben we de aandachtspunten voor de wijk benoemd: vergrijzing, eenzaamheid, veiligheid, het gebrek aan vrijwilligers, maar daarnaast ook jeugdoverlast. Dit sluit aan bij de cijfers uit de analyse in hoofdstuk 2. In 2022 zetten we in op het verstevigen van de contacten tussen de organisaties in de wijk en het meer gezamenlijk optrekken. We onderzoeken in welke buurten veel ouderen wonen zodat we gerichte activiteiten kunnen inzetten.

Floriande
In de vorige paragraaf werd al gesproken over de grote groep jongeren tussen de 12-23 jaar in de wijk en de aandacht die dit vraagt. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen de organisaties die activiteiten organiseren. Deze samenwerking geldt niet alleen rondom jongeren, maar ook voor andere groepen. De komende jaren neemt ook in Floriande het aantal ouderen toe. In 2021 zijn we gestart met het gebiedsoverleg Floriande. Organisaties geven aan dat inwoners een ontmoetingsruimte in de wijk missen. In Floriande is geen wijkgebouw. In 2022 onderzoeken we hoe de bestaande locaties deze behoefte kunnen invullen. Ook het gebruik van sportkantines (project open club) nemen we daarin mee.

Toolenburg-Zuid
Toolenburg-Zuid is in opbouw en kent nog geen overlegstructuren. De wijk valt officieel onder Toolenburg. Aandachtspunten uit de wijk bespreken we met de wijkraad Toolenburg en het gebiedsoverleg Toolenburg. Komende jaren verkennen we met inwoners uit deze wijk of zij behoefte hebben aan een eigen overlegstructuur en of ze zich willen verenigingen in een inwonersoverleg/wijkraad.

3.5 Samenwerking met partners

Om te weten wat er in het gebied speelt en het gebiedsprogramma te kunnen uitvoeren is een goede samenwerking tussen en met partners in het gebied van belang. Gebiedsmanagement stemt daarom regelmatig met diverse organisaties af. Daarbij delen we kennis over het gebied, benoemen we aandachtspunten en pakken we gezamenlijk activiteiten op. Door de korte lijnen die door deze samenwerking zijn ontstaan, kan snel geschakeld worden als er iets speelt.

De vier wijken (Toolenburg-Zuid wordt meegenomen bij Toolenburg) kennen elk hun eigen overleggen. Belangrijke partners zijn daarbij de wijkraden. Circa vijf keer per jaar is met elk van hen overleg. Met de ondernemers van de winkelcentra lopen de contacten met name via de bijeenkomsten voor het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). Omdat de wijken Overbos en Bornholm meer kwetsbare huishoudens kennen, is hier een aantal jaar geleden gestart met maandelijkse netwerklunches met de sociale organisaties in de wijken. Daarnaast is er één of twee keer per jaar individueel overleg met de wijkagenten, Maatvast, MeerWaarde en Team Sportservice.

Om de samenwerking onderling te bevorderen en tot een gezamenlijke aanpak per gebied te komen, zijn we in 2021 per wijk een gebiedsoverleg gestart. Naast thema's uit het sociale domein, gaat het hier ook over wonen, veiligheid, en de openbare ruimte. De wijkraad, Ymere, de wijkagenten, MeerWaarde, Maatvast en team Sportservice zijn hierbij aanwezig. Daarnaast schuiven op basis van wat er speelt of interesse ook andere organisaties aan zoals Sportfondsen Haarlemmermeer, de winkeliersvereniging en de community-school uit Floriande. In de gebiedsoverleggen zijn de zorgen en kansen per wijk benoemd en verwerkt in dit gebiedsprogramma. Komend jaar gaan we per wijk met een aantal van deze punten aan de slag (zie pijler sociaal) en geven we meer vorm aan het gebiedsoverleg.

Wijkfeest Overbos door de wijkraad georganiseerd

4. Belangrijkste vraagstukken

Kijken we met de kennis van de ontwikkelingen uit hoofdstuk 3 en de cijfers uit de analyse uit hoofdstuk 2 naar het gebied, dan is de belangrijkste opgave in het Hoofddorp-Zuidwest in de jaren 2022-2026:

Het behouden en waar nodig creëren van leefbare en vitale wijken
Dat zijn wijken waar mensen prettig en zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen omdat:

- er voldoende gebeurt;
- mensen elkaar kennen en helpen;
- er passende woningen en voorzieningen zijn;
- mensen zich veilig voelen;
- de openbare ruimte toegankelijk is en uitnodigt tot ontmoeten en bewegen.

Door de groei van Hoofddorp-(Zuidwest), de veranderende samenstelling van de wijken en diverse ontwikkelingen op het gebied van wonen en zorg, staat deze leefbaarheid onder druk. Hieronder de vier belangrijkste aandachtspunten.

1. Toenemende verstedelijking en stedelijke problematiek
Om prettig met elkaar te kunnen leven en wonen in een straat of wijk is het belangrijk dat mensen elkaar kennen, naar elkaar omzien en begrip hebben voor elkaar (sociale samenhang). Daarmee is de kans op burenconflicten, overlast, mensen die tussen wal en schip vallen en eenzaamheid kleiner. De groei van het aantal inwoners in het gebied in combinatie met onderstaande ontwikkelingen is echter van invloed op deze sociale samenhang en het gevoel van veiligheid.

- Er wonen steeds meer mensen met een zorgvraag in de vijf wijken. Dat komt door de sterke vergrijzing (vooral in de oudste wijken: Overbos, Bornholm en Toolenburg), nieuwe woonvormen in alle wijken op het gebied van beschermd en beschut wonen en het meer thuis begeleiden van mensen met een GGZ-problematiek.
- Door de mix met sociale huurwoningen en meer stedelijke omgevingen in de nieuwe en bestaande woonwijken ontstaan levendige wijken met mensen met verschillende leefstijlen.
- In de wijken Floriande en Toolenburg zien we, met name rond de winkelcentra, grotere groepen jongeren samenkomen. Om overlast tegen te gaan vindt door handhaving, politie en jongerenwerk inzet plaats vanuit de aanpak jeugdoverlast. Het tekort aan aantrekkelijke plekken waar deze jongeren elkaar kunnen ontmoeten zonder overlast te veroorzaken, vraagt echter de aandacht.

Bovenstaande ontwikkelingen vragen om voldoende mogelijkheden voor ontmoeting in de wijk, waaronder groen. Zo kunnen inwoners elkaar leren kennen en ontstaat meer acceptatie en wederzijds begrip tussen wijkbewoners, waar ook de jeugd onderdeel van is. Daarnaast leert de ervaring dat bij het starten van nieuwe woonvormen, inwoners in de directe omgeving goed geïnformeerd en meegenomen moeten worden. Een snelle escalatie vanuit professionals wanneer er sprake is van zorgen of overlast is daarnaast een voorwaarde.

2. Van in stand houden naar meebewegen met de wijk
De oudste wijk in het gebied is al bijna 45 jaar oud. Sinds die tijd zijn de behoeften van inwoners veranderd. Dat komt doordat de mensen ouder zijn geworden, er andere mensen zijn komen wonen en door de tijdgeest. Wijken vergrijzen of worden juist overspoeld door jongeren. Een aantal wijken voldoet dan ook niet meer op het gebied van toegankelijkheid, inrichting en voorzieningen. Het is van belang met een zekere regelmaat de wijk vanuit een bredere blik (sociaal, fysiek, veiligheid en economie) tegen het licht te houden. Op het moment dat we bijvoorbeeld straatwerk of riolering herstellen of er nieuwbouw gerealiseerd wordt, zouden we tegelijkertijd de inrichting en voorzieningen meer passend kunnen maken aan de huidige behoeften. Soms kunnen relatief kleine aanpassingen in de inrichting de wijken weer toekomstbestendig maken en de werkzaamheden effectiever. Zo kunnen we meebewegen met de wijk.

Een voorbeeld is de vernieuwing van het straatwerk in de Alholm en Bandholm. Dit hebben we gekoppeld aan het project *Bornholm met elkaar* (zie pijler sociaal). We benutten dit moment om met inwoners in gesprek te gaan hoe we de buurt beter kunnen inrichten: toegankelijk, beweegvriendelijk en groen. Aandachtspunt daarbij is dat de vervangingstermijnen en daarmee de beschikbaarheid van budgetten niet altijd gelijkloopt.

3. Passend en voldoende woonaanbod voor jongeren en ouderen
De komende jaren neemt de vergrijzig flink toe en daarmee de behoefte aan kleinere, toegankelijke woningen met voorzieningen nabij en nieuwe woonzorgconcepten. Tegelijkertijd zijn jongeren op zoek naar starterswoningen om zo op eigen benen te kunnen gaan staan. Terwijl de vraag naar kleine en betaalbare woningen groot is, is er een tekort aan deze woningen. Daardoor stagneert de doorstroom van deze groepen. De impact hiervan, zowel op sociaal als

fysiek gebied, zien we in de wijken terug. Dit kan leiden tot onwenselijke thuissituaties (isolement van ouderen of wrijving met ouders) en onvoldoende passende voorzieningen in de wijk.

4. Behoud van bereikbaarheid

Door de groei van het aantal inwoners en het hoge autogebruik neemt de verkeersdruk toe. Dit wordt nog versterkt door de toename van het aantal thuiswonende jongeren met een auto. Dit uit zich in sluipverkeer in de wijk, drukte rondom winkelcentra en bij scholen op piektijden en klachten over te weinig parkeerplaatsen. Naast de ontwikkelingen die zich richten op het verbeteren van de doorstroom (*Verkeersstructuurplan Hoofddorp* en opwaardering Nieuwe Bennebroekerweg) vraagt dit om investeringen in het openbaar vervoer en het fietsnetwerk. Daarmee stimuleren we inwoners de auto vaker te laten staan. Het behoud van mobiliteit van ouderen of mensen met een beperking vraagt tevens de aandacht.

De wijken Bornholm en Vrijschot-Noord

5. Gebiedsagenda

De gebiedsagenda beschrijft op hoofdlijnen de ontwikkelingen en vraagstukken die de komende jaren (2022-2026) spelen in het gebied Hoofddorp-Zuidwest. De agenda heeft als doel om overzicht te geven en om te monitoren.
De gebiedsagenda hebben we opgesteld in augustus 2022. Aan deze agenda kunnen geen rechten worden ontleend. De diverse planningen zijn afhankelijk van ruimtelijke procedures en/of uitvoering (door derden). Voor gedetailleerde overzichten verwijzen we naar de rapportages van de verschillende projecten/programma's. We actualiseren de gebiedsagenda medio 2024.

5.1 Fysiek

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
Wonen					
			2022	**2023**	**2024 e.v.**
Tudorpark: *Overdracht fase 2 (laatste deel, Benne-broekerweg) project naar regulier beheer* *Overdracht fase 3 project naar regulier Beheer*	Toolenburg-Zuid	Dura Vermeer/ gemeente	 Q3-Q4	 Nog nader Q1	 te bepalen
Nassaupark: *Overdracht van project naar regulier beheer*	Toolenburg-Zuid	gemeente	 Q3-Q4		
Tudor Gardens: *Overdracht fase 1 project naar regulier beheer* *Overdracht fase 2 project naar regulier beheer*	Toolenburg-Zuid	ontwikkelaars/ gemeente	Q4 Q4	Q1-Q2 Q1-Q2	
Boseilanden: *Inrichting openbare ruimte* *Verkoop nieuwe kavels (bosensemble)*	Boseilanden	gemeente		2023 2023	2024 2024
Holmkwartier: *-Bestemmingsplanprocedure* *-Nieuwbouw zorggebouwen* *-Sloop bestaand zorggebouw* *-Woningbouw gefaseerd*	Bornholm	Amstelring	Q3-Q4		 2024-2025 2025-2026 2026-2030
Lincolnpark: *-Bestemmingsplanprocedure* *-Bouw centrumgebied* *-Bouw eerste woningen*	Gebied Hoofddorp-Centrum (Lincolnpark)	gemeente	Q1-Q4	2023 t/m	2024-e.v. 2024-e.v.
Victoriapark-West: *-Tender (uitvraag) voor een ontwikkelaar*	Toolenburg-Zuid	gemeente	Q3-Q4		
Victoriapark Ymere: *-Tender (uitvraag) voor een ontwikkelaar*	Toolenburg-Zuid	Ymere		Q2-Q3	

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
Mobiliteit					
			2022	**2023**	**2024 e.v.**
Uitvoeren knelpunten mobiliteit: *Kruispunt Altenburg/Assumburg/ Sonderholm:* *(Doorstroom en oversteekbaarheid fietsers/voetgangers)*	Bornholm/ Toolenburg	gemeente	2022		
Onderzoek infrastructuur Winkelcentrum: *-Uitvraag/gesprekke onderzoeksbureau* *-Uitvoering onderzoek*	Floriande	gemeente onderzoeksbureau	Q2-Q3 Q3-Q4		
Opwaardering Nieuwe Bennebroekerweg: *-Planuitwerking* *-Realisatie fase*	Hoofddorp Zuid	gemeente/VRA/ provincie NH	Q3-Q4	2023 t/m	2024 2025-2029
Verkeersstructuurplan (VSP) Hoofddorp: *opstellen, inspraak, vaststellen plan*	Hoofddorp	gemeente	2022	Q1	

Onderzoek naar het verkorten van de afstand naar de dichtstbijzijnde bushalte	Floriande (West/Oost)	VRA	Q3-Q4
Pre-verkenning HOV Nieuw Vennep west – Schiphol *(Lisserbroek, Nieuw-Vennep West, Park 21, langs Zuidrand, Lincolnpark, Hoofddorp station, Schiphol*)	Haarlemmermeer	gemeente/VRA/ provincie NH	Q3-Q4
Opstellen fietsplan	Haarlemmermeer	gemeente	Q3

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
Parkeren					
			2022	**2023**	**2024 e.v.**
Monitoren parkeren/doorstroom rondom scholen Deltaweg i.v.m. verkeersveiligheid	Floriande	gemeente	2022		

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
Openbare ruimte					
			2022	**2023**	**2024 e.v.**
IJtochtzone: herinrichting groenstrook *-voorbereiding (inclusief participatie)* *-realisatie (mogelijk inzaaien gras Q2 2023)*	Floriande	gemeente	 Q1-3 Q4		
Wijkgebouwen De Veste en de Amazone *Vergroenen van de buitenruimte samen met omwonenden.*	Toolenburg	Maatvast	2022		
Invoering nieuwe afvalbeleid: VANG	Hoofddorp	gemeente	2022		
Herbestrating Bandholm en Alholm (gekoppeld aan Bornholm met Elkaar) *-voorbereidingen (onderzoek, VO, DO,) (participatie verwacht: Q4 2022/Q1 2023)* *-realisatie*	Bornholm	gemeente	 2022 t/m Q4	2023 t/m	 Q2 2024

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
Energietransitie					
			2022	**2023**	**2024 e.v.**
Informeren inwoners warmtetransitie	Hoofddorp-Zuidwest	gemeente en energieloket	2022	2023	2024 e.v.
Opstellen wijkplan Floriande-Oost	Floriande	gemeente en initiatiefnemers		2023	
Opstellen wijkplan Floriande-West	Floriande	gemeente en initiatiefnemers			2026
Opstellen wijkplan Toolenburg	Toolenburg	gemeente en initiatiefnemers			2026

5.2 Veiligheid

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
			2022	2023	2024 e.v.
Onderzoek naar en creëren van voldoende '*no problem*'-plekken voor jongeren in de buitenruimte.	Hoofddorp aandacht Floriande/ Toolenburg(-Zuid)/	gemeente met partners (o.a. jongeren)	2022	2023	2024 -2025
Gesprekken met scholen voor voortgezet onderwijs en omgeving om overlast tegen te gaan en wederzijds begrip te bewerkstelligen. *Uitvoering plan van aanpak KSH en buurt*	Floriande/ Toolenburg	gemeente, scholen, winkelcentra en omwonenden idem	2022 Doorlopend Q3-Q4	2023 2023	2024 e.v.
Campagne YouChoose	Haarlemmermeer	gemeente/ partners	2022	2023	
Cybercrime en brandveiligheid: *acties in het uitvoeringsprogramma Veiligheid*	Haarlemmermeer	gemeente/politie en NHSV*	2022		
Versterken keten zorg en veiligheid door verbeteren communicatie tussen betrokken organisaties.	Haarlemmermeer	gemeente, zorg- en veiligheids-partners	2022		
Afstemming tussen buurt en bestaande en nieuwe vormen voor beschut/beschermd wonen.	Hoofddorp-Zuidwest	gemeente en zorgorganisaties	2022 doorlopend	2023	2024 e.v.
Nieuw beleid: -*Vaststellen Integraal Veiligheidsplan 2023-2026*	Haarlemmermeer	gemeente en veiligheidspartners	Q4		
Uitvoering beleid en onderzoek: -*Opstellen uitvoeringsprog. Veiligheid* (1x jr) -*Uitvoeren onderz. Veiligheidsmonitor* (1x2 jr) -*Opstellen/updaten gebiedsbeeld veiligheid*		gemeente en veiligheidspartners		Q1 2023	Q1 2025 2024 en 2026

**Noord-Holland samen veilig: samenwerkingsverband gemeenten, politie en OM*

5.3 Economie

Wat	Vaar	Wie	Wanneer		
			2022	2023	2024 e.v.
Zie uitvoeringsprogramma's commerciële voorzieningen 2020-2023. Hoofdpunten:					
Winkelcentrum Floriande: -*Infrastructuur rondom het WC (zie mobiliteit)* -*Voortzetten overleg KVO en winkeliers-vereniging: aandachtspunten (zwerf) afval; Fietsen op van Genderenplein, Jeugdoverlast* . - Audit KVO	Floriande	 gemeente gemeente, ondernemers en omwonenden/jeugd gemeente/ ondernemers	 2022 2022 doorlopend 2022	 2023	
Winkelcentrum Toolenburg: -*Voorzetten KVO overleg, aandachtpunten: afval, groenonderhoud, jeugdoverlast, goed parkeren vrachtwagens bij laden/lossen.*	Toolenburg	gemeente en ondernemers	2022 doorlopend	2023	
Winkelcentrum 't Paradijs: *Verder vormgeven afstemmingsoverleg met betrokken partijen. Aandachtpunt diversiteit van het aanbod en ontmoetingsfunctie.*	Overbos	gemeente en ondernemers	2022	2023	
Winkelcentrum Skagerhof: *Vormgeven afstemmingsoverleg, aandachtpunten: bereikbaarheid en aantrekkelijkheid winkelcentrum.*	Bornholm	ondernemers eigenaar WC	2022 doorlopend	2023	

5.4 Sociaal

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
Bewegen, spelen en recreëren					
			2022	**2023**	**2024 e.v.**
Afronding inrichting recreatiegebied Boseilanden 2e fase met aanleg watergang	Boseilanden	Tennet		Q2	
PARK21: *- Bestemmingsplanprocedure* *-Opstellen ontwerpen (SO, VO, DO) deellocaties Groot Vennep, Park- Evenemententerrein en Park- Polderlanden* *-Start realisatie deellocaties Groot Vennep, Park-Evenemententerrein en Park- polderlanden*	PARK21	 gemeente gemeente gemeente	 Q1-Q4 2022 	 2023	
Aanleg bewegwijzerde wandelroute als onderdeel van het regionale wandelnetwerk Zuid-Kennemerland	Haarlemmermeer bebouwde-, buiten- en recreatiegebieden	Gemeente	Q3-Q4		

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
Jeugd en Onderwijs					
			2022	**2023**	**2024 e.v.**
Onderzoek naar en creëren van voldoende “no problem”-plekken voor jongeren in de buitenruimte.	Hoofddorp aandacht: Floriande/ Toolenburg(-Zuid)/	gemeente met partners (o.a. jongeren)	2022	2023	2024 -2025
Scholen via netwerklunches en gebieds-overleggen betrekken bij activiteiten in de wijk	Alle wijken gebied	gemeente en partners	2022	2023	2024-2025
Basisschool Buitenplaats Nassaupark: *-Initiatieffase* *-Voorbereiding* *-Realisatie*	Toolenburg-Zuid (Nassaupark)	Meer Primair en gemeente	Q1 t/m	Q2 Q1 2023 t/m	 Q1 2024 2024-2025

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
De sociale basis: sport, welzijn en cultuur					
			2022	**2023**	**2024 e.v.**
Beter bekend maken van onze informatie-voorzieningen zoals sociale kaart en informatiepunten	Hoofddorp-ZW	gemeente en partners	2022	2023	
Visie informele zorg en vrijwillige inzet uitvoeren/ implementeren *(versterken samenwerking partijen, bereik en behoud vrijwilligers en signaleren/doorverwijzen van Mantelzorgers naar Mantelzorg &Meer)*	Haarlemmermeer	gemeente en welzijnsorganisaties	2022	2023	
Bornholm met elkaar: *-Verder ontwikkelen Holmtuin* *-Stimuleren doorstroom naar passende woonaanbod* *-Versterken platform: Bornholm-online.* *-Herstrating Bandholm en Alholm (met aandacht toegankelijkheid en bewegen).* *-Verstevigen sociale cohesie in de wijk*	Bornholm	inwoners en Amstelring Ymere wijkraad Zie bij 5.1 openbare ruimte partners en gemeente	 2022 2022 2022 - 2022	 2023	
De Gezonde Wijkaanpak: *-onderzoeken en oppakken van activiteiten gericht op gezondheid/leefstijl*	Overbos	partners en gemeente	2022		
Verstevigen contacten partners in de wijk Toolenburg en gezamenlijk act. oppakken	Toolenburg	gemeente en partners	2022	2023	2024-2025
Verstevigen contacten partners in de wijk Floriande en gezamenlijk activiteiten oppakken	Floriande	gemeente en partners	2022	2023	2024-2025

5.5 Samenwerking met partners

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
Overleggen vanuit gebiedsmanagement:			2022	2023	2024 e.v.
Gebiedsoverleg per wijk: -*Verder vormgeven en continueren*	Overbos/Bornholm/ Toolenburg/Floriande	gemeente	2022	2023	
Netwerklunches Overbos en Bornholm *Maandelijkse bijeenkomst sociale partners*	Overbos en Bornholm	gemeente en partners	2022	2023	
Verkennen behoefte inwoners naar eigen bewonersoverleg/wijkraad	Toolenburg-Zuid	gemeente		2023	2024-2025
Gebiedsteam Hoofddorp: -*Overleg met medewerkers gemeente over afstemming ontwikkelingen Hoofddorp*	gemeentelijke organisatie	gemeente	2022	2023	